

Lena Kragseth

"Eg har allti førbant meg på at eg ska beholla dialektn å da har eg jort åg. Å då, da va jo sjellsor datta stril, vettu, so eg e jo stolt av å vera stril."

En oppfølgingsgransking av den dialektale utviklingen på Hamre.

Masteroppgave i lektorutdanning i nordisk

Veileder: Ivar Berg

Mai 2024

Lena Kragseth

"Eg har allti førbant meg på at eg ska beholla dialektn å da har eg jort åg. Å då, da va jo sjellsor datta stril, vettu, so eg e jo stolt av å vera stril."

En oppfølgingsgransking av den dialektale utviklingen på Hamre.

Masteroppgave i lektorutdanning i nordisk
Veileder: Ivar Berg
Mai 2024

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for språk og litteratur

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Denne oppgaven er en oppfølgingsgranskning av dialektutviklingen på Osterøy. Osterøy er Nord-Europas største innlandsøy, med en bugnende industri- og landbruksvirksomhet. Øyen ligger like utenfor Bergen, og bymålet har de siste tiårene hatt en stor spredning utover omlandet, som tidligere var betegnet som strilelandet. Strilene har tradisjonelt hatt en dialekt med markante særtrekk som skilte seg tydelig fra bymålet i Bergen. De siste tiårene har ikke bare kommunegrensene til Bergen blitt kraftig utvidet, men med dette har også det dialektale skillet gradvis blitt visket ut. I dag er det bare den eldste generasjonen som fremdeles bærer noen markante preg av striledialekten. På 1960-tallet ble det gjennomført en grundig kartlegging av målet på Hamre. Hamre ligger sørvest på Osterøy, og er en sentral del av øyens samferdsel. Dette materialet er i nyere tid brukt til å lage en faseinndeling av den dialektale utviklingen av osterøymålet. Dette ligger til grunn for avgrensningen til oppgaven. Ved å sammenligne trekkene fra kartleggingen fra 1960-tallet med eget intervjumateriale, og intervjumateriale fra nyere tid har jeg gransket den dialektale utviklingen målet har hatt, og stadfestet de dialektale trekkene innenfor de ulike fasene for dialektutviklingen. Intervjumaterialet består av informanter fra flere generasjoner. Sammen med kartleggingen fra 1960-tallet gir dette en analyse av språkutviklingen i både virkelig og tilsynelatende tid. Dialekten på Osterøy er i stor endring, og denne oppgaven viser den drastiske endringen som har skjedd på Hamre de siste tiårene.

Abstract

This thesis is a supplementary research study into the development of the dialect on Osterøy. Osterøy is northern Europe's largest inland island, with a thriving industry and agriculture. The island is located on the outskirts of Bergen, and over the past decades, the urban dialect has spread significantly beyond the city limits. These areas were previously referred to as "strilelandet". The people from these areas used to have a distinct dialect that differed significantly from the dialect in the city. However, in recent decades, not only have the municipal boundaries of Bergen expanded significantly, but the dialectal differences have gradually blurred, with the characteristics from Bergen overshadowing the other dialects. Today, only the oldest generation still carries the distinct features of the old "strile" dialect. In the 1960's, a thorough study of the dialect in Hamre was conducted. Hamre, located on the southwest part of Osterøy, is a central part of the island's transportation network. The material from the 1960-study has been used more recently to create a classification of the different phases in the dialectal development on Osterøy. By comparing the features from the older study with my own research material from interviews, I have examined the dialectal development the dialect has undergone and confirmed its placement in the phases of the island's dialectal development. The interview material in this research includes informants from multiple generations. Together with the material from the 1960's study, this provides an analysis of language in both real and apparent time. The dialect on Osterøy is undergoing significant changes, and this thesis highlights the drastic transformation that has occurred in the dialect in Hamre over the past decades.

Forord

Denne oppgaven hadde ikke vært mulig uten alle de gode menneskene jeg har hatt rundt meg.

Først vil jeg takke veileder, professor Ivar Berg. Det var med litt ærefrykt at jeg ville ha deg som veileder, men jeg er utrolig takknemlig for alle gode tilbakemeldinger, og all støtte du har gitt gjennom hele prosessen. Takk for all tålmodighet, og for den gode veiledningen som har gjort at jeg klarte å fullføre målet med oppgaven.

Jeg vil også takke informantene som stilte opp til intervjuer. Det var virkelig en glede å få snakke med alle, og jeg takker for god innsikt i livet på Osterøy, og alle historier som kom frem i samtalene både før, under og etter intervjuet. Takk til Talebanken for tilgang på intervjuer fra Osterøy VGS. Dette var uvurderlig, ikke bare for materialet, men som forberedende for egne intervjuer som skulle gjennomføres.

Takk til verdens beste mamma, som alltid stiller opp med hva enn det skulle være. Enten det er oppmuntrende ord, arkivhjelp, hjelp med å skaffe informanter, puslespill så jeg får sjelefred og store mengder ost til påskekrimmen når jeg er på besøk i godstolen.

Takk til samboeren min Phillip, som har holdt ut med all frustrasjonen min, og fått meg til å le hver dag, selv når alt annet virker mørkt. Ikke minst takk for at du har en så fantastisk familie som tar godt vare på meg. Takk til hele familien Johansen, som har vært en fantastisk støtte gjennom alt. Både med å ha et trygt hjem å komme til i Trøndelag, all den gode maten vi har fått med oss, og alle artige utflukter og fisketurer. En særlig takk til Bjørn Johansen som gav meg det lille ekstra av akademisk selvtillit jeg trengte for at dette skulle gå i havn. Jeg er utrolig heldig som fant en mann med så mange snille, varme mennesker rundt seg.

Og sist, men ikke minst, takk til alle som har sørget for at jeg har hatt et sosialt liv (dere vet hvem dere er), selv om jeg tidvis har gravd meg ned i (u)produktiv masterskriving. Ikke minst takk til Julie, badetjommien min, som elsker å bade, har tatt meg med på luftetur, og latt meg komme på besøk for å sitte på sofaen med bikkjene og se Ungkaren og spise ostepop. Det har vært balsam for sjelen.

Lena Kragseth (mai, 2024)

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	2
1.1	Forskningsspørsmål	4
2	Osterøymålet i det norske dialektlandskapet	5
2.1	Historisk	5
2.2	Karakteristikk og kjennetegn.....	5
2.3	Tidligere gransking av osterøymålet	6
2.4	Stril	7
3	Målmerker	9
3.1	Morfologi.....	9
3.1.1	Verb.....	10
3.1.2	Substantiv	11
3.1.3	Pronomen.....	12
3.2	Fonologi	12
3.2.1	Palatalisering av velar.....	12
3.2.2	Konsonantoverganger.....	13
4	Metode.....	14
4.1	Valg av informanter.....	14
4.1.1	Sosiale variabler	16
4.1.2	Intervjuobjekter	17
4.2	Intervju	17
4.2.1	Personvern	18
4.2.2	Metodiske utfordringer	19
4.3	Behandling av data	21
5	Resultater	22
5.1	Morfologiske variabler	22
5.2	Fonologiske variabler	28
6	Diskusjon.....	33
6.1	Hvor står osterøydialekten i dag?	33
6.2	Faktorer for dialektendring.....	35
6.3	Årsaksdrøfting	37
7	Avslutning	39
7.1	Konklusjon	39
7.2	Veien videre	40
	Referanseliste	42
	Relevans for læreryrket.....	45
	Vedlegg	46

1 Innledning

Osterøy er Nord-Europas største innlandsøy, og Osterøy kommune, som rommer mesteparten av øyen med unntak av den østligste delen, har en befolkning på litt i overkant av 8000 mennesker. Kommunen har seks tettsteder, der hovedandelen av befolkningen på Osterøy er bosatt; Haus, Lonevåg, Valestrandsfossen, Hauge, Hamre og Fotlandsvåg. Til tross for en bugnende industrivirksomhet, har hele 45 % av yrkesaktive som er bosatt på Osterøy arbeidsplass utenfor kommunen, og de fleste av disse jobber i Bergen kommune (Thorsnes, 2021). Når en så stor andel av befolkningen jobber utenfor kommunen, vil det kunne skape grobunn for dialektnivellering blant strilene. Stril er en gammel betegnelse, tidligere nedsettende tilnavn på dem som bodde på øyene rundt Bergen (Gundersen, 2022), og er også særlig brukt som betegnelse på dialektvariantene.

En undersøkelse utført av Paul Kerswill (1994) viste at striler som flytter til byene gradvis tilpasser målet sitt til bymål. Det er gjort en rekke mobilitetsgranskninger som viser lignende tendenser hos mennesker som flytter fra bygd til by (Røynealand, 2018, s. 244-245). Man kan se på dialektnivellering som hierarkisk, der bygdedialektene plukker opp trekk fra nærmeste bydialekt. Det er da de lokale særegne dialekttrekkene som gjerne er de første som faller bort (Røynealand, 2018, s. 246). Bygdedialekter rundt byene er særlig utsatt for endring, og derfor er det særlig interessant å se på dialektutviklingen på Osterøy. Sandøy (2019) omtaler dialekten på Osterøy som en dialekt som er midt i en endringsprosess, og at det derfor er interessant å granske dialekten i det stadiet den er i dag.

Sandøy (2019) skriver at den sterke integreringen som er i ferd med å føre Osterøy inn i et «Stor-Bergen», kan føre til at osterøymålet etter hvert vil gli over i bergensdialekt, slik at osterøydialekten står i fare for å forsvinne helt (Sandøy, 2019, s. 292). Det at mange søker jobb utenfor Osterøy vil trolig ha en stor innvirkning på denne utviklingen. Sandøy hevder at osterøydialekten nå er på et mellomstadium i det som kan bli et dialektbytte, og at utviklingen kan foregå på samme måte som den gjorde i de tidligere omegnskommunene til Bergen. Etter kommunesammenslåingen i 1972 ble de kjent som bydelene Bergen, Arna, Fana, Laksevåg, Fyllingsdalen og Åsane. Dette skiftet er preget av at befolkningen i disse områdene gradvis gikk fra strilemål over til bymål, og også gradvis gikk fra å bruke nynorsk til bokmål i skriftspråket. Dette har skjedd selv utenfor de nåværende kommunegrensene til Bergen kommune, og forsterker hypotesen om at osterøymålet også kan komme i den språklige skyggen av Bergen. Å undersøke hvordan dette skiftet foregår på mikronivå, altså hos

enkeltpersoner, i dette mellomstadiet mener Sandøy burde være av stor interesse (Sandøy, 2019, s. 292).

Strilemålet har lenge vært under press fra det bergenske bymålet. Dette fenomenet har tidligere vært undersøkt i flere av områdene rundt Bergen. Anderson (2020) skrev en artikkel om holdninger til strilemål i og rundt Bergen, som også samlet granskninger fra flere andre som har sett på holdninger til strilemål. Deriblant Villanger (2010), som gjennomførte en sosiolingvistisk granskning strilemålet i Øygarden til sin mastergradsoppgave. Det vil være svært betydningsfullt for språkforskningen å dokumentere ulike stadier dialektene befinner seg i, hvor raskt de endrer seg, og hvor stor påvirkning bymålet har på områdene rundt. Osterøy har, som jeg skal gå gjennom under, flere språklige trekk som gjelder mesteparten av Vestlandet. Bergen har tidligere skilt seg ut blant vestlandsdialektene, men etter hvert som bymålet sprer seg, blir skillet mindre markant. Flere trekk fra bergensmålet sprer seg til områdene rundt, blant annet en tonelagsspredning, og uttale av *r*.

For å kunne skrive om osterøymålet trengs det en avgrensning. «Eg tek ikkje mål av meg til å gje ei fullstendig oversikt over talemålet på Osterøy i dag, til det er emnet alt for stort» (Revheim, 1993, s. 113). For å unngå å granske hele Osterøy skal jeg hovedsakelig fokusere på området nær Valestrand som ligger på nord-vestsiden av øyen. Valestrand er det største tettstedet i det som tidligere var Hamre prestegjeld (Se kart i vedlegg). Hamre er særlig relevant for osterøymålet, ikke fordi de har holdt mest på den gamle dialekten, men fordi det har vært et viktig knutepunkt for Osterøy. Det er også på Valestrandsfossen fergekaien holder til, og før broen kom var dette det viktigste knutepunktet (Rødland, 2002, s. 49). Hamre sogn strakk seg langt, og det vil derfor ha hatt en viss innflytelse på stedene som hadde tilknytning til kirken der. Rundhovde var også læreren til min bestefar da han gikk i grunnskolen, trolig da hun var ganske ung. Dette var på Valestrand, som hørte til det Hamre som Rundhovde undersøkte i sin doktorgrad på sekstitallet. Dette har dannet noe av grunnlaget for at det er særlig interessant for meg å fokusere på valestrandsområdet. Dialektvarianter lenger unna tettsteder vil potensielt være mindre påvirket og derfor mer lik den gamle dialekten. Et problem med dette er at det samtidig vil finnes mindre sammenligningsgrunnlag, noe som gjør det mindre interessant i forbindelse med denne oppgaven. Denne oppgaven fokuserer på endringer som har funnet sted i dialektbruken hos generasjonene som lever i dag, og Valestrand vil derfor være ideelt å bruke som det området som kan gi best mulig sammenligningsgrunnlag. Det vil være svært interessant å se på forskjellene innad på øyen, men det får bli til en annen oppgave.

1.1 Forskningsspørsmål

Rundhovde (1964) gransket målet på Hamre i sin doktorgradsavhandling, publisert i 1964. Senere har hun også skrevet en historisk artikkel om vokalutviklingen, publisert i 1978 (Sandøy, 2019, s. 275). Rundhovde står trolig bak den største og mest omfattende granskningen av osterøymålet, og det har ikke blitt gjort en tilsvarende dokumentering av målet etter dette. Rundhovdes granskning er det eldste materialet som vil bli benyttet i denne oppgaven. Jeg vil også vise til egne intervjuer av en rekke enkeltindivider i alderen 50+, i tillegg til at jeg har fått tilgang på opptak fra intervjuer gjort med elever på Osterøy VGS, som da vil representere den yngste gruppen. Det at jeg har tilgang til eldre materiale som grundig kartlegger osterøydialekten på Hamre, gjør at det både blir en undersøkelse i tilsynelatende tid, og i virkelig tid. Hovedfokuset blir likevel på dataene fra intervjuene i nyere tid, ettersom det er her man kan granske mellomstadiet Sandøy mistenker at dialekten befinner seg i nå. Det er mange faktorer som har bidratt til at dialekten på Osterøy har utviklet seg slik den har gjort, men denne oppgaven skal hovedsakelig fokusere på fonologiske og morfologiske trekk funnet ved granskning av målprøvene, og studere hvilke endringstendenser som har skjedd de siste tiårene. Dette vil så bli sammenligne med Rundhovdes (1964) arbeid, som går grundig til verks for å samle og beskrive målmerkene på Hamre, og Sandøy (2019) sin kartlegging av utviklingen.

Forskingsspørsmål:

- Hvordan har dialekten forandret seg mellom generasjonene?
- Stemmer tendensene overens med det Helge Sandøy antok?

2 Osterøymålet i det norske dialektlandskapet

Under skal jeg gå gjennom deler av den historiske utviklingen av målet før jeg beskriver trekk som kjennetegner målet i dag. De språklige trekkene jeg går gjennom under er ment for å danne et bilde av hvor dialekten befinner seg i dialektlandskapet. Videre skal jeg gå gjennom tidligere granskning av osterøymålet.

2.1 Historisk

Sandøy deler dialektutviklingen på Osterøy inn i fem faser basert på det tilgjengelige materialet (Sandøy, 2019, s. 276). Den første fasen, fase I, varer fra 1800-1870, og er preget av bondesamfunnet. Beskrivelser av talemålet på denne tiden er trolig basert på notater tatt av Ivar Aasen, men Sandøy refererer her til Rundhovdes avhandling (1964) for å eksemplifisere noen av endringene som skjedde på denne tiden. Her trekker han blant annet frem vokalendringen fra /u/ til /o/, og den konservative morfologien med tallbøyning av verbet, som er på vei bort i denne fasen (Sandøy, 2019, s. 277). Fase II kaller han Hamskiftet, som er fra 1870-1910. Dette hevder han er den siste generasjonen med levende dativbruk. Fase III er Moderniseringsfasen, som skjer fra 1910 frem til andre verdenskrig starter og siste rest av flertallsbøyningen forsvinner. Fase fire er etterkrigstiden fra 1940-1970, og er preget av sammenfall av *ó* og *å*, og skarre-r kommer inn for fullt (Sandøy, 2019, s. 279-281). Den siste fasen, og den fasen som vil ha mest betydning i denne sammenhengen, kaller Sandøy senmoderniteten/urbaniseringen. Her peker Sandøy på flere fenomener jeg tror vil være viktig å se på når man skal undersøke dagens språkendringer på Osterøy. I denne perioden regulerer vokalsystemet seg i stor grad, og den gammelnorske trange uttalen av *é* går over til åpen *e* i flere tilfeller. Det skjer også et bortfall av palatalisering av velarer, hvor *dagen* ikke lenger har palatalisert *g* mens *vikje* enda har palatalisert *kj*. Segmentering og differensieringsproduktene *dl* og *dn* forsvinner også hos generasjonen født i denne fasen (Sandøy, 2019, s. 283). Det er altså flere ting å hente fra denne artikkelen når det kommer til å finne dialekttrekk som bør sees nærmere på. Om man bruker disse fasene til å kartlegge språket på øyen, vil de eldste enda bære preg av fase tre og fire, mens de yngre vil være preget av fase fem.

2.2 Karakteristikk og kjennetegn

Hva karakteriserer egentlig osterøydialekten i det norske dialektlandskapet? Osterøydialekten er en vestnorsk dialekt, og inngår i det sørvestlandske dialektområdet med det som kalles *a*-mål (Skjekkeland, 1997, s. 224). Dialektbetegnelsen *a*-mål, innebærer at målet har beholdt

trykklett *-a* i gammel utlyd, og *a*-ending i adverb av typen *heima, illa, jænna* (Skjekkeland, 1997, s. 224). Dialekter innenfor det vestnorske dialektlandskapet kan kjennetegnes ved at de ikke er et jamvektsmål, ikke bruker tykk *l* eller retroflekser, og er høgtonedialekter (Mæhlum & Røynealand, 2018, s. 90). Tradisjonelt har en brukt palatalisering av *-g* og *-k* i innlyd på sørvestlandsk, som i *bekk, bekkjen* og *vegg, vegjen*.

I det grammatiske finner vi delt hunkjønnsbøying, altså forskjellig endelser i de sterke og svake substantiv i bestemt form i entall. Dette kan for eksempel være at svake hunkjønnsord har *o*-ending, mens sterke har *e*-ending. Blant de fonetiske trekkene finner man variasjoner hvor det noen steder har vært palatalisering av lang *ll* og *nn* og andre steder segmentering. Rundhovde (1964) viser til segmentering ved bruk av *dl* og *dn* utviklet fra eldre *ll* og *nn* (Rundhovde, 1964, s. 113, 121). Det har også oppstått tilfeller av differensiering, hvor lydene har blitt mer ulik hverandre. For eksempel at *ball* blir til *badl* (Mæhlum & Røynealand, 2018, s. 93). På Vestlandet har også segmenteringen har vært mer vanlig hos den eldre generasjonen. Dette er et trekk som tidligere var utbredt på store deler av Vestlandet (Mæhlum & Røynealand, 2018, s. 97).

Uttale av */r/* lyden har endret seg mye på Vestlandet. På 1800-tallet var den såkalte skarre *r*-en lite utbredt, men dette er noe som man har sett mye endring i de siste årene, og lyden sprer seg utover fra Bergen til områdene rundt, som tidligere har hatt en rullende *r*-lyd (Mæhlum & Røynealand, 2018, s. 97). Dette fenomenet brer seg også på Osterøy, en plass som tross sin relative nærhet til Bergen, lenge har beholdt en rullende *-r*. Men skarre-*r* er på vei til å ta over her også, og det tyder på at det kun er hos den eldre generasjonen vi finner rullende */r/* på Osterøy i dag. Et annet lydlig trekk som trolig er på vei bort, er palatalisering av de velare lydene */k/* og */g/*, som i uttalen av bakke som *baḱe* (Revheim, 1993, s. 115).

De trekkene som er gått gjennom her har satt grunnlaget for hvilke språklige trekk jeg har sett etter ved gjennomgangen av dialektprøvene.

2.3 Tidligere gransking av osterøymålet

Norge har lange tradisjoner for dialektforskning, med Ivar Aasen som den mest kjente, med sitt arbeid for å danne et skriftspråk for det norske folk som ikke var dansk. Dialektforskning står også sterkt i dag, med alle de ulike variantene som finnes i det langstrakte land. Landets kulturelle historie med en sterk nasjonal identitet, etter løsrivingen fra Danmark, har gjort at dialektmangfoldet har hatt gode livsvilkår (Skjekkeland, 2005, s. 17).

Selveste Ivar Aasen var innom Osterøy på sin reise for å granske norske dialekter. Til tross for at Aasen mente Hamre lå midt i smørøyet for Nordhordlands-dialekten ble han ikke så lenge, ettersom førsteinntrykket var at ostringene var "dumme og halvville". Etter å ha beveget seg til Haus måtte han likevel innrømme at de kanskje ikke var så fæle om man først ble kjent med dem (Gatland, 2013). Det er Ivar Aasen som er opphavet til den viktigste kilden til det eldre osterøymålet. Denne kilden er fra tiden da han grunnet økonomiske årsaker var tvunget til å oppholde seg i området i 10 måneder. Han oppholdt seg da hovedsakelig på den delen av Osterøy som inngår i Hamre prestegjeld (Sandøy, 2019, s. 275), som er det området som granskes i denne oppgaven. Informantene Aasen brukte til sine notater var trolig født rundt år 1800. Rundhovde (1964) brukte også Aasens litteratur i sin granskning av målet på Hamre (Rundhovde, 1964, s. 160).

Det er blitt gjort undersøkelser på osterøymålet i nyere tid, og et sammendrag av en slik undersøkelse finnes i 1993 utgaven av sogebladet for Osterøy. Revheim (1993) undersøkte lydendringer i osterøymålet med fokus på r-lyden, og palatalisering av g og k. Revheim konkluderte med at lydendringene var i tråd med den generelle utviklingen på Sør-Vestlandet (Revheim, 1993, s. 120). Dette tyder på at til tross for å være en relativt avskjermet øy, skjer den språklige utviklingen i like stor grad som i mindre avskjermede områder.

I 2016 ble det gjennomført et feltarbeid av Gjert Kristoffersen sammen med studenter i forbindelse med et sosiolingvistikkurs (Sandøy, 2019, s. 275). Her ble det blant annet samlet dialektprøver fra elever ved Osterøy VGS (videregående skole), og opptakene fra disse intervjuene er brukt i denne oppgaven.

2.4 Stril

Tidligere har stril vært et negativt ladet begrep, brukt av bergenserne om de som kom fra noen av distriktene rundt. Strilene var sett på som mindre urbane, sjarmerende, spirituelle og moderne enn bergenserne (Kleiven, 1975, s. 121). Disse fordommene om strilene er gradvis på vei ut, men å beskrive dette fenomenet kan være med på å kontekstualisere hvordan dialektene ute i distriktet ikke er så utsatt for å forsvinne som noen kanskje frykter. Dette kan både forklare hvorfor det har vært en rask endring i målet, og kan også tyde på at denne endringen nå kanskje vil stagnere.

Bymann og stril var lenge betegnelsen på to kulturelle motsetninger. Strilene sørget for tilførsel av fersk fisk, poteter, grønnsaker, frukt og blomster (Ertresvaag, 2001, s. 9). Striler var en vesentlig del av handelen i Bergen, men selv om byfolk kjøpte fisk av strilene

var ikke holdningene overfor strilene særlig god, noe som blir gjengitt i litteraturen. Holdningene var med på å danne et bilde av det sosiale livet på bryggen i Bergen i Amalie Skrams *Hellemyrsfolket* fra 1887. ««Din strilepeis!» ropte hun hoverende til avskjed, «for strile du no, og stril blir du no!»» (Skram, 2001, s. 12).

Ertresvaag (2001) beskriver den gradvise utviskingen av skillet mellom bymann og stril. Det starter med at samferdselen øker ved at man kunne reise fra strilelandet og inn til byen ved hjelp av dampskip. Videre måtte Bergen utvides for å få plass til befolkningen (Ertresvaag, 2001, s. 11), noe som endrer de fysiske grensene mellom byen og strilelandet, Selv om samfunnet endret seg raskt, endret ikke kulturen og det tradisjonsrike målet like raskt. Derfor var motsetningene enda sterke etter 1910 (Ertresvaag, 2001, s. 19). Fra 1960-tallet og utover er det stadig færre striler som driver med jordbruk eller fiske, og det blir etter hvert et flertall som arbeider i offentlig sektor, helse og omsorg, undervisning og administrasjon (Ertresvaag, 2001, s. 148). Det er først her det tydelige skillet mellom byfolk og stril begynner å viskes ut, og begrepet stril begynner å ta form som noe positivt (Ertresvaag, 2001, s. 204).

Selv om skillet mellom byfolk og stril er så godt som borte, blir begrepet enda brukt. Til tross for en tidligere negativ oppfatning, er det stadig flere som er stolt over å være stril. Villanger (2010) hadde sitatet «Det hadde vært litt kult visst vi hadde snakka strilsk om hondra år» i tittelen på masteroppgave. Tross en mer positiv holdning til strilene, er det enda en del negative generaliseringer som henger igjen. En generalisering av strilene som dumme og lite verdensvant er også en gjenganger i flere vitser. For å danne et bilde av dette synet vil jeg bruke følgende vits som eksempel:

En Stril var så lei av at man drev ap med ham på grunn av dialekten. Han lærte seg klingende bergensk. Så gikk han i en butikk og sa: - Eg ska ha en fiskepudding.

- Kom deg ut stril!
- Kordan visste du at eg var stril...?
- Du står jo i en blomsterbutikk! (Andersen, 1985, s. 52)

Skillet mellom byfolk og stril har gradvis blitt visket ut, og når det kulturelle skillet forsvinner, vil det dialektale skillet antagelig også viskes ut. Osterøy begynner å bli godt integrert i omkretsen til storbyen, og dette vil trolig påvirke dialekten. Dette er trolig hva Sandøy (2019) mener med at dialekten nå befinner seg i et mellomstadium. Det at denne prosessen skjer så raskt på Valestrand, er grunnlaget for valget av å studere dialekten på Osterøy fra et generasjonsaspekt. Bymålet fra Bergen sprer seg, men enn så lenge kan man kategorisere dialekten ut fra de vestlandske kriteriene, og ikke de bergenske.

3 Målmerker

I dette kapittelet skal jeg gå gjennom de målmerkene jeg skal fokusere på med målprøvene. Jeg skal se på morfologiske og fonologiske trekk, med spesielt fokus på de elementene som i denne oppgaven skal brukes til å se på dialektutviklingen. Innen morfologien er det verb, substantiv og pronomen. Fokusområdene innen dette er flertallsbøyning av verb, svake verb i preteritum med ending *-de/-te*. I fonologien er det uttale av *r*, palatalisering av velarer og konsonantovergangene *dn > nn*, *dl > ll* og *bm > mm* som er hovedfokuset.

3.1 Morfologi

Morfologi, altså formverket, dreier seg om ordbøyning og orddanning. Det kan oppstå variasjon på individnivå innen formverket når en dialekt er i endring. Derfor er dette formverket relevant å undersøke når man skal granske dialektforskjeller og dialektendring. Skjekkeland (2005) hevder at bøyingssystemet ikke har endret seg like merkbart som det særdragene i uttale av vokaler og konsonanter har (Skjekkeland, 2005, s. 143). Det første morfologiske området jeg skal se på er bøyingsmorfologiene i ordklassene verb og substantiv. Innunder verb skal jeg se om det er forskjeller i bøyingsformene i de sterke og svake verbene. På substantivene skal jeg særlig se på bøyingsformer av hunkjønnsformer, ettersom dette er en form man ikke finner i bergensmålet. Jeg skal også se etter ulike former av flertalsendelser i substantivene.

Ved å undersøke språkendring i nyere tid er det mest relevant å utgangspunkt i de trekkene Sandøy (2019) beskriver i fase V. I de morfologiske endringstypene er det at *hędne > ho*, og at *-de > -te* i preteritum av verb på stammeutgang *n* og *r* (Sandøy, 2019, s. 287). I tidligere faser er bortfall av tallbøyning i preteritum knyttet til fase I, bortfall av dativ i fase II, og bortfall av tallbøyning i presens i fase III. I fase IV er det ikke beskrevet noen morfologiske endringer (Sandøy, 2019, s. 287).

I infinitiv og svake hunkjønnsord har endingsvokalen *-a* holdt seg på Vestlandet. Det er dette som kalles a-mål, mens på noen steder er det gått over til e-mål, hvor endingsvokalen er *-e* (Skjekkeland, 2005, s. 54). Både Osterøy og Bergen ligger i området for a-mål, men Bergen skiller seg fra områdene rundt ved at de har e-mål. En av faktorene jeg skal se på er om dialekten på Osterøy kan vise tegn til å gå mot e-mål. Under skal jeg gå nærmere hvilke morfologiske faktorer jeg skal undersøke.

3.1.1 Verb

Verb deles inn i finitte og infinitte former. De finitte formene er presens, preteritum og imperativ, og de infinitte formene er infinitiv og partisippa (Skjekkeland, 1997, s. 171). I intervjuene snakkes det hovedsakelig om ting som har skjedd. Derfor er det hovedsakelig den finitte formen preteritum, og noen tilfeller av perfektum partisipp jeg skal fokusere på.

Verbene deles også inn i sterke og svake verb, som kan skilles ved at de sterke er enstavet i preteritum, mens de svake gjerne er tostavet (Skjekkeland, 1997, s. 171). Det kan tenkes at det å skape et tydelig skille til presensformene er grunnen til at det er vanlig med en avlyd på sterke verb i preteritum (Skjekkeland, 1997, s. 174). Verb deles hovedsakelig inn i *a*-verb og *e*-verb, men kan også ha blandet bøyning. Det vil si at *a*-verb får alveolar ending i preteritum og perfektum partisipp, og dermed samme endelse som *e*-verb (Skjekkeland, 1997, s. 181). E verbene får ending *-te* eller *-de* i preteritum. Tradisjonelt på Osterøy har det vært *-de* ending, men at det har skjedd en endring til *-te*. Sandøy regner med at dette har kommet i fase V, ettersom Rundhovde ikke nevner dette fenomenet (Sandøy, 2019, s. 283). I kapittel 5 vil jeg se på muligheten for å stadfeste denne endringen.

I osterøymålet har det tradisjonelt også vært flertallsbøyning av verb. Altså at det ble brukt former som *eg tel* og *me telja*. Sandøy (2019) påstår at de siste restene av denne formen forsvant i fase III, altså før andre verdenskrig. Flertallsbøyning av fortidsindikativer så ut til å være på vei ut da Rundhovde beskrev dialekten i 1964, og det var ikke et trekk jeg vurderte som sannsynlig at fremdeles ville finnes tilfeller av. Rundhovde (1964) viser til en flertallsbøyning av *bite*, med *eg bit*, *me bita*, *eg beit*, *me bēte* (Rundhovde, 1964, s. 142). Likevel ville jeg undersøke om det enda finnes noen rester av flertallsbøyning av verb, for å eventuelt kunne stadfeste endringen.

På Vestlandet er den vanlige bøyningen av verbet *kaste*; *kaste* – *har kasta*, mens på Bergen Bymål er det *kaste* – *har kastet* (Skjekkeland, 2005, s. 129). Verb i preteritum er særlig nevnt i Sandøy (2019) sin fasebeskrivelse. I fase V går *-de* > *-te* i preteritum av svake verb på stammeutgang *n* og *r*. Dette var ikke et trekk som ble beskrevet hos Rundhovde, og Sandøy (2019) regner med at dette trekket tilhører fase V (Sandøy, 2019, s. 283). Gammel *-de* ending har utviklet seg til *-te* i største parten av målene med *-a* i ending i preteritum og perfektum partisipp (Skjekkeland, 2019, s. 129). Rundhovde viser til *-de* bøyning i verb som *selja* – *sel* – *selde* – *selt* (Rundhovde, 1964), som Sandøy (2019) påpeker har gått over i *-te* ending i nyere tid. Et annet viktig aspekt innen svake verb er Vestlandet har den norrøne fullvokalen *-a* holdt seg i presens med *-r* ending. I bergensk bymål er det *-er* ending, som tidligere ikke har vært gjeldende i striledialekten, men som kan spre seg. Da vil endingsvokal

-e bli gjeldende fremfor -a. Endingsvokal -a i svake verb i presens er beholdt på store deler av Vestlandet (Skjekkeland, 2005, s. 128).

3.1.2 Substantiv

Som nevnt over er det hovedsakelig -a-mål som gjelder på Vestlandet. Endingen -a gjelder ikke bare svake verb i infinitiv, men også svake hunkjønnsord i ubestemt entall ender på -a. Derfor vil også substantiv bli påvirket dersom målet på Osterøy går over i e-mål. Da vil formen *ei visa* gå over til formen *ei vise* (Skjekkeland, 2005, s. 143). Hvorvidt dette gjelder Osterøymålet, diskuteres lenger nede i oppgaven. Det finnes mange ulike endinger i bestemt entall. På norrønt fant man i substantiv ubestemt flertall endingene -ar i mange hankjønn- og også noen hunkjønnsord, og -ir i mange hunkjønnsord og noen får hankjønnsord, og -ur i svake hunkjønnsord. Disse endingene gjaldt de fleste ord, med unntak av omlydsord (Skjekkeland, 1997, s. 137). På Vestlandet er det hovedsakelig -ar endingen som har holdt seg i bøyingen av substantiv i ubestemt flertall, mens -ur endingen har flere steder på Vestlandet blitt redusert til en -e(r) ending. Denne -e(r) endingen finner vi i Bergensmålet, i tillegg til at bruk av skarre-r farger vokalen, slik at den uttales som -a eller -å (Skjekkeland, 1997, s. 138), slik at uttalen av *jenter* blir mer som *jentar*. På Vestlandet har hovedsakelig den norrøne endelsen i ubestemt flertall, -ar, vært beholdt, mens -ir har blitt -er. Bergensk bymål skiller seg ved at alle trykklette endingsvokaler er redusert til -er, og -ar-endingen er borte (Skjekkeland, 2005, s. 95). Hvilke endinger som enda var i gjeldene substantivformene, var interessant å se på. Særlig å se på om det var skjedd en forenkling av bøyingsformene.

Intetkjønnsord har sjelden ending i de vestnorske talemålene, men i Hordaland finner man tilfeller av *u-omlyd* i flertallsbøyingen av intetkjønnsord i ubestemt form med én stavelse (Skjekkeland, 1997, s. 144). Omlydssubstantiver, som er substantiver som bøyes som *bok* – *bøker* fra entall til flertall, kan også finnes uten flertallsending, med bøyingsform *fot* – *føt*, flere steder i Norge inkludert a området fra Ytre Sogn til Bergen og inn mot Voss (Skjekkeland, 1997, s. 145), som også innbefatter Osterøy.

I Nordhordland finner man i bestemt form flertall av substantiv endelsen -ne i former med tre stavelser, dersom nest siste stavelse er -a, og endelsen -na i tilfeller hvor -a ikke er siste vokal eller vokalen mangler (Skjekkeland, 1997, s. 147).

Osterøy er blant områdene rundt Bergen som skal ha delt hunkjønn, og skal ha endelsene -e/ -ei/ -i/ -æ i sterke substantiv og -o/-å i svake. På Osterøymålet er det også beskrevet en -ne ending i enstavingsord med vokal i utlyd i bestemt flertall, *bru* – *brunę* (Rundhovde, 1964, s. 133). I alle dialekter utenom bergensk har den norrøne endelsen på bundenform entall i

hunkjønnsord, *-in/-an/-un* falt bort, slik at hunkjønnsordene ender på vokal (Skjekkeland, 2005, s. 91). Ettersom det er bergensmålet som har størst påvirkning på omegnsmålene kan det i fremtiden bli flere dialekter som går over fra hunkjønn til felleskjønn. Osterøymålet har tradisjonelt flere varianter av hunkjønnsbøyingen enn bergensmålet. Det er utviklingen av de ulike variantene av suffikset i hunkjønnsst substantivene jeg skal gå nærmere inn på og undersøke i kapittel 5. Hovedmålet med dette er å dokumentere variasjonene mens de enda er til stede, og å få stadfestet endringstendensene.

3.1.3 Pronomen

Av personlig pronomen deler man inn i 1. person, 2. person, og 3. person entall, og det samme for flertall. Innen pronomensystemet deler man også inn i hankjønn, hunkjønn og intetkjønn, og skiller mellom subjeksform og objektsform. Det som er særlig interessant å se på i denne oppgaven er objektsformen av *ho*, altså *hedne*. Sandøy (2019) viser til at pronomensystemet skal ha fått en forenkling i fase V, ved at objektsformen faller vekk, slik at *hedne* > *ho* (Skjekkeland, 2019, s. 283). Det jeg skal undersøke innen dette er hvilke av informantene som bruker de ulike formene for å kunne stadfeste endringen.

3.2 Fonologi

Fonologi, altså det som handler om språklidene, er interessant å se på ved granskning av dialektendringene på steder som blir påvirket av bymål som sprer seg. Tidligere markante særtrekk blir byttet ut med trekkene fra bymålet.

Som tidligere nevnt er de fonologiske endringene i osterøymålet gransket relativt nylig, hvor Revheim (1993) gikk gjennom uttale av */r/* og palatalisering av */g/* og */k/*. Dette er riktig nok en god del år siden, og mye kan ha skjedd siden da, men konklusjonen til Revheim (1993) var at skarre-*r* har begynt å få fotfeste på Osterøy, og at palataliseringen av */g/* og */k/* er på vei bort. I denne oppgaven har jeg gransket de nyere intervjuene og sett om disse endringene fremdeles er gjeldende. De fonologiske tendensene jeg skal se på er derfor palatalisering og konsonantoverganger.

3.2.1 Palatalisering av velar

Palatalisering er en lyd som kommer av innsnevring eller stenging av ganen. Palatalisering av velarene */ng/* og */k/* kan gi lydene */ŋ/* og */ç/* i ingen og kjenne. En palatalisert */g/* ved *gjøre* blir uttalt som */j/*, *jøre* (Skjekkeland, 2005, s. 69). Vestlandsk har tradisjonelt hatt palatalisering,

men en avpalatalisering, som gjelder for mange bymål, er på vei til å bli mer utbredt i norske målområder. I det Vestlandske området, som tidligere het Nordhordland, har palataliseringen utviklet seg til å være markert på en måte som ikke har historisk grunnlag. Dette kommer frem ved palatalisering av innskuddsvokaler, som uttale av *bøker* som *bø:kje* (Skjekkeland, 2005, s. 70-72). Denne typen palatalisering har også vært gjeldende for Osterøy på hamreområdet hvor /k/ før fremre vokal er palatalisert i innlyd i noen bøyingsformer. Eksempler Rundhovde (1964) bruker på dette er *bøker* > *bø:kje taket* > *takje* og *bakke* > *bakkje*. *Bakke* i flertall har ikke denne palataliseringen, og bøyes *bakka* (Rundhovde, 1964, s. 103).

3.2.2 Konsonantoverganger

En vanlig utvikling i dialektene er at det oppstår *assimilasjon*. Det vil si at lydene blir mer lik hverandre, og skaper mer glidende overganger mellom lydene (Skjekkeland, 2005, s. 64). Det motsatte av assimilasjon er *differensiasjon*, som er at forskjellen mellom to fonemer blir større. Skjekkeland (2005) trekker frem det sørvestlandske *bjørn* > *bjødn* som eksempel på differensiasjon. Fremvekst av nye fonemer kan også oppstå. Dette er *segmentasjon*, som forklares ved at et langt fonem deler seg i to, ved at for eksempel *kalla* > *kadla*, *koma* > *kobma* og *stein* > *steidn* (Skjekkeland, 2005, s. 65). Rundhovde (1964) pekte på en utvikling av segmentasjon fra gammelt av, som tydet på at *ll* > ^d*l*, *mm* > ^b*m*, og *nn* > ^d*n*. Differensiasjon hadde trolig en endring fra *rl* > ^d*l*, og *rn* > ^d*n*. Hun pekte også på flere assimilasjonstendenser mellom konsonantene (Rundhovde, 1964, s. 128). Lydendringer som handler om palatalisering av alveolarer, er vanlig i infinitivsformer av verb med *ll* > *dl/dd* og *nn* > *dn*. (Skjekkeland, 2005, s. 120).

Fonologisk er fase V karakterisert med sammenfall av /e/ og /ɛ/, palatalisering av velarer faller bort, og bortfall av segmenteringsprodukt og differensiasjonsprodukt. I fase IV, som en del av de eldre informantene er en del av, blir *ó* > *å* (Sandøy, 2019, s. 287).

4 Metode

For å undersøke endring av språktrekk som består av fonetiske elementer, som er en essensiell del av en dialekt, og andre dialektale særtrekk, trenger man tilgang til noen som produserer tale av typen man skal undersøke (Hårstad et al, 2017, s. 129). Derfor er det nødvendig med materiale som inneholder taleopptak. Når jeg skal gjøre forskning på dialektendring trenger jeg målprøver fra det området jeg vil undersøke.

For å samle inn data til denne oppgaven har jeg gjennomført fire intervjuer med fem informanter. Disse intervjuene ble sammenlignet med tidligere intervjuer gjort i anledning et prosjekt ved UIB i 2016, og materialet til Rundhovde (1964). Intervjuene gjennomført av meg selv i 2023, og intervjuene gjort i 2016, har jeg transkribert i dialektilpasset normalortografi. For å undersøke osterøydialekten har jeg samlet inn kvalitative data ved hjelp av intervju. Ettersom det er flere trekk jeg skal undersøke, er det mest hensiktsmessig å bruke et begrenset antall informanter, slik at det blir mulig å granske materialet grundig. Ettersom jeg skal granske språklige trekk ble det viktig å samle prøver jeg kunne undersøke og samtidig ha nok grunnlag til å sammenligne de ulike trekkene hos informantene. Intervjuene ble transkribert etter uttale, med dialektilpasset normalortografi. Det var viktig for meg å finne en tilnærming hvor jeg kunne intervju informanter på en måte som best fremmet naturlig tale. Her ble det fokus på uformelle omgivelser og i et semistrukturert intervju. Det var også viktig å gjøre dette på en etisk måte, hvor de som hadde meldt seg til intervju følte seg trygg på at dataene ble lagret på en sikker måte, og at alt materialet er anonymisert.

En metode som kunne blitt brukt for å undersøke grammatikken er å gjennomføre en akseptabilitetsvurdering, eller grammatikalitetsvurdering. Her kan man presentere ulike bruk av grammatiske fraser, for så å spørre hva som ville vært akseptabelt innenfor den dialekten den man spør har (Hårstad et al, 2017, s. 139). Men ettersom jeg vil se på en potensiell endring i dialekten, er det mest hensiktsmessig å samle talemålsprøver fra ulike aldersgrupper som bruker naturlig tale.

I dette kapitlet skal jeg gå gjennom hvilke metodiske valg gjort ved gjennomføringen av denne oppgaven, valg av informanter, fremgangsmåte brukt ved egne intervjuer, utfordringer ved metodevalg og hva som har vært viktig å tenke på ved gjennomføringen.

4.1 Valg av informanter

For å kunne se på endring over tid var det behov for informanter fra ulike aldersgrupper. Derfor var det nødvendig med både eldre og yngre informanter. Jeg var heldig å få tilgang

intervjuer gjort ved Osterøy VGS, etter å ha fått kontakt med Helge Sandøy, som var ansvarlig for disse intervjuene. Intervjuene ble gjort i forbindelse med et kurs i sosiolingvistikkk ved UiB. For å få tilgang til materialet var det nødvendig å signere en avtale med Talebanken. Denne avtalen er vedlagt. Fra intervjuene fra Osterøy VGS hentet jeg talemålsprøver fra en yngre gruppe informanter til bruk i analysen. Fra Talebanken fikk jeg tilgang til fire opptak fra intervjuer, som hver var av to informanter.

Målprøvene fra Osterøy VGS representerer ungdommer fra flere steder på Osterøy, og jeg vil bruke de intervjuobjektene som identifiserer egen dialekt som ostring eller stril. Noen av objektene i feltarbeidet fra 2016 hadde bodd i Bergen, og hadde derfor en blandingsdialekt som ikke passet formålet for å undersøke dialektendringen på Osterøy. Etter å ha snakket med ostringene selv, kom det frem at det var et stort sprik i dialektene om man bodde på Valestrand eller Tyssebotn, så derfor ble det mest relevant å bruke målprøvene med ungdommer fra området rundt Valestrand, som er nærliggende det Hamre, som Rundhovde gransket i 1964. Derfor er intervjuobjektene fra egne intervjuer også fra dette området, og sammenligningen med målet Rundhovde beskrev blir dermed svært relevant for oppgaven.

Ut fra dette valgte jeg to av intervjuene som inneholdt informanter fra hamreområdet, som gav meg fire informanter fra disse intervjuene. Dermed var det kun nødvendig å skaffe informanter fra en eldre aldersgruppe. Jeg ønsket informanter i alderen 50+, som helst hadde bodd hele livet sitt på Hamre. Som en av informantene mine så fint sa det: «ein skikkele heimføing». Det er et stort aldersspenn blant de eldre informantene, slik at det er mulig å se hvor de største forskjellene er. Det er potensielt like store forskjeller mellom en på 90 og en på 50, som mellom en på 50 og en på 20. Hensikten med å gjøre det på denne måten er å kartlegge hvilke trekk som forsvinner helt, og hvilke trekk som fins hos de yngste informantene.

Forskjellene i talemålet på Osterøy finnes ikke bare i generasjonsskille, men også på ulike geografiske områder på øyen. Målet på Hamre, som ligger på den sørvestlige delen av øyen, er ikke det samme som målet på Tyssebotn, som ligger lengst nord.

I intervjuopptakene jeg har fått tilgang til fra et tidligere prosjekt med informanter fra Osterøy VGS, er flere av intervjuobjektene fra Valestrand. Dette gir et godt sammenligningsgrunnlag for intervjuene jeg selv gjennomførte med objekter fra Valestrand i aldersgruppen 50-90. Flere av informantene, både fra egne intervjuer, og fra intervjuene gjort i 2016, påpekte at det er stor variasjon i osterøymålet. Dette bekreftet tanket at det ville være mest hensiktsmessig å holde seg til et avgrenset område for å danne et best mulig bilde av generasjonsbaserte endringer i dialektlandskapet.

For å finne gode informanter tok jeg kontakt med egen familie på Osterøy, og hørte om de kjente til noen som ville være relevante å intervju til oppgaven. Til dette fikk jeg til sammen fem informanter. Jeg fikk også tilgang på intervjuer gjort med elever fra Osterøy VGS, som ble gjort i forbindelse med et annet prosjekt. Dette var intervjuer som ble gjennomført av studenter ved UiB som intervjuet elever i par om blant annet hvordan det er å bo på Osterøy. Disse intervjuene varte i omtrent 30 minutter, og derfor valgte jeg å gjennomføre intervjuene jeg selv hadde med den eldre aldersgruppen i omtrent 30 minutter.

Det er totalt ni informanter som brukes i dette prosjektet. Intervjuene som ble gjort med elevene på Osterøy VGS varte i omtrent tretti minutter, hvor to elever ble intervjuet av gangen. Jeg bruker materiale fra de to intervjuene som ble gjort med elevpar hvor begge definerer egen dialekt som osterøydialekt eller stril, og har begge foreldrene fra Osterøy, som resulterer i fire informanter herfra. Det som er positivt ved å bruke elever som enda går på videregående på Osterøy, er at de ikke har flyttet fra Osterøy for å jobbe eller studere, og derfor har overvekt av det sosiale livet sitt på Osterøy. Dermed vil den språklige påvirkningen utenfra forhåpentligvis være minimal i forhold til de som jobber i Bergen.

4.1.1 Sosiale variabler

Informantene jeg skaffet selv var alle fra Valestrandsområdet, som var relevant ettersom det er en del av sammenligningsgrunnlaget fra Rundhovdes gransking av hamremålet. Alle informantene er oppvokst på Osterøy, og har bodd mesteparten av livet på der. De fleste har også jobbet mesteparten av tiden på øyen, med unntak av en noen informanter, som har arbeidet i Arna. Av intervjuene jeg fikk tilgang til i Talebanken har jeg valgt ut de som inneholdt minst én deltager fra Valestrandsområdet. Det ene intervjuet jeg har brukt er med to mannlige elever, mens det andre er med to kvinnelige.

4.1.2 Intervjuobjekter

Opptak dato	Informant	Kjønn	Født	Oppvekststed	Foreldres dialekt	Egenidentifisert dialekt
16.02.15	Madelen	Kvinne	1999	Tyssebotn	Osterøy	Stril/ Bokmål
C1	Siv	Kvinne	1999	Vardalen/ Valestrand	Osterøy	Stril/Bokmål
16.02.15	Erlend	Mann	1999	Hauge	Osterøy	Osterøy
A1	Vetle	Mann	1999	Eide/Valestrand	Bergen/Osterøy	Osterøy/Bergensk
12.02.23	M92	Mann	1931	Valestrand	Valestrand	Osterøydialekt
02.02.23	M75	Mann	1948	Kleiveland	Kleiveland	Osterøydialekt
09.02.23	K68	Kvinne	1954	Valestrand	Valestrand	Stril
	M65	Mann	1958	Valestrand	Valestrand	Stril
09.02.23	M57	Mann	1966	Valestrand	Valestrand	Stril/ Osterøydialekt

4.2 Intervju

Det å gjennomføre et intervju krever en del planlegging. Rapley (2004) går gjennom flere faktorer man må tenke på når man skal gjennomføre et intervju. Han går grundig til verks i en slags steg for steg metode for hvordan man kan lage et godt kvalitativt intervju (Rapley, 2004, s. 15). Intervjuene gjennomført i dette prosjektet var av den dagligdagse typen hvor flyten var det viktigste. Denne typen intervjuform blir best dersom intervjuer stiller spørsmål, og modellerer oppfølgingsspørsmål ut fra svaret til informanten (Rapley, 2004, s. 25). Denne intervjumetoden åpner også for mer deling av intervjuers synspunkter. Det er et nyttig grep for å sikre at dialogen ikke bare skal gå én vei, og at informanten ikke kjenner like mye på den fremmedgjørende følelsen av å være et intervjuobjekt (Rapley, 2004, s. 26). Intervjuet var semi-strukturert, men med noen generelle spørsmål om skolegang og fritidstilbud for å skape en samtale hvor informanten kunne fortelle om noe som var kjent. Det var derimot ikke viktig å snakke om akkurat disse tingene. Det var altså ikke viktig hva informantene snakket om, men heller et fokus på at de snakket fritt og naturlig.

Johannesen (2003) går gjennom hensyn man må være bevisst på når man jobber med informanter. Det handler både om valg av informanter, og hvordan man forholder seg til informantene. Dersom man skal undersøke et språk, vil det være et gap mellom hvordan språkbrukeren oppfatter språket og det faktiske språket (Johannesen, 2003, s. 139).

Hovedsakelig skulle intervjuene gå mest inn på oppvekst og skole, men for å fremme naturlig

tale ble det viktig å tilpasse samtaleemnet i noen tilfeller. Og dersom det er mer naturlig å snakke om noe helt annet, vil det det i dette tilfellet gå helt fint, ettersom innholdet i det intervjuobjektene sier ikke er fokusområdet.

Rapley (2004) tar opp er hvordan man skal gå frem for å velge hvilke spørsmål, og hvordan de stilles, som best kan få frem materialet som trengs for undersøkelsen (Rapley, 2004, s. s. 18). Ettersom det var viktig å få frem mest mulig naturlig tale i mine intervjuer brukte jeg bare en intervjuguide med vide samtaleemner for å få frem en samtale om noenlunde de samme temaene, og lot for det meste samtalen ellers flyte fritt. Her valgte jeg å stille spørsmål om oppvekst, skole, fritidstilbud på Valestrand og lignende, slik at de stod fritt til å fortelle det de ville, samtidig som temaene og ordbanken ville kunne bli noenlunde lik.

Det som var viktig ved innsamling av data var at dataene skulle samles inn på en måte hvor informantene følte seg trygge. Dette gjaldt både i intervjusetting, og sikkerhet i behandling av data. Trygge rammer for intervjuet er ikke bare etisk viktig, men også viktig med tanke på at informantene skal slappe av, og snakke mest mulig naturlig. Undersøkelser viser at informanter snakker ulikt i intervju avhengig av samtaletema og samtalepartner (Villanger, 2010, s. 26). Den valgte intervjumetoden var også basert på hva som best ville fremme naturlig tale, og mest mulig sammenhengende tale, for å få en solid mengde data å analysere. Spørsmålene som ble stilt i egne intervjuer vektla å fremme lengre svar, og formulert på en måte hvor informantene skulle kunne tale fritt uten å være redd for å dele noe personlig som kunne tilbakeføres til dem. Derfor var det generelle spørsmål om livet på Hamre, og om skole og fritidstilbud.

4.2.1 Personvern

Rapley (2004) viser også til viktigheten av å være tydelig på hvilke rettigheter til personvern deltakerne har som intervjuobjekt (Rapley, 2004, s. 18). Derfor startet jeg hvert intervju med å be intervjuobjektet om å lese gjennom informasjonsskrivet før de signerte, og gjentok de viktigste punktene før selve intervjuet startet. Her var jeg nøye med å understreke at det var frivillig og at de når som helst kunne trekke seg. For å holde stemningen avslappet påpekte jeg at det ikke var så nøye hva de sa, og at de kunne snakke fritt selv om intervjuet ble tatt opp, siden jeg skulle se på grammatikk og lignende, og ikke på innholdet i hva som ble sagt. Dette var hovedsakelig for at ingen skulle være bekymret for å si noe feil. Ved å kun ta opptak og ikke notater underveis, skal også samtalen føles mer avslappet og få en mer naturligflyt. Ved bruk av opptaker vil det også være betryggende for deltakeren å vite hvordan opptakene blir lagret, og at dette blir gjort på en trygg måte (Rapley, 2004, s. 18-19).

Undersøkelsen gjort i denne oppgaven er godkjent av Sikt, og alle personvern hensyn er ivaretatt. Alle intervjuobjektene i intervjuene jeg selv gjennomført er over 18 og fikk før deltakelse informasjon om hvilke data som skulle samles, og hvordan dataene behandles. Deltakelse er også frivillig, og materialet slettes når det er ferdig bearbeidet. Det at de som velger å delta har en viss kontroll over hva som skjer med opptakene av stemmene deres er viktig (Eckert, 2013, s. 24).

Navnet på informantene fra feltarbeidet i 2016 er også endret for å anonymisere kildene. Egne informanter er også anonymisert og har fått navn etter kjønn og alder, slik at mann på 92 år er referert til som M92 i denne oppgaven, kvinne på 68 år er referert til som K68, osv.

4.2.2 Metodiske utfordringer

Når en bruker intervju som metode er det noen metodiske utfordringer som er viktig å ta hensyn til. Dersom man anser språk som et kollektivt fenomen, slik som Labov gjorde, tar man ikke idiolekter i betraktning (Hårstad et al, 2017, s. 135). Så selv om det er generelle trekk som kjennetegner en dialekt, vil det alltid kunne oppstå variasjoner innenfor samme område. Et annet problem er at man ikke kan forsikre seg om at det man får er naturlig tale, altså at den man samler dialektprøve fra ikke «gjør til» språket. Men det er ikke nødvendigvis en bestemt fasit på hva naturlig tale er. Labov presenterte «the vernacular», det indre mest naturlige språket, som er slik en person snakker når de ikke vet at de blir observert. En slik tanke bringer frem et etisk dilemma for hvordan man kan samle inn data. Man ønsker gjerne å observere tale hos mennesker uten at talen blir påvirket av at de er bevisst på at de blir observert (Hårstad et al, 2017, s. 137), men det vil likevel være nødvendig at personene som er med har gitt samtykke på å bli gjort opptak av (Johannesen, 2003, s. 143). Når man skal undersøke språk i intervjusituasjoner er det ikke sikkert man klarer å få frem naturlig tale. I de Fina og Perrino (2011) skriver de om det de kaller falske dilemmaet; intervju vs. naturlig kontekst. Intervju er det som hovedsakelig blir brukt i kvalitative undersøkelser, selv om noen mener intervjusituasjoner ikke vil kunne gi fakta uten bias. I artikkelen går de Fina og Perrino blant annet gjennom hvordan de kan fremme naturlig tale ved å stille de riktige spørsmålene (de Fina og Perrino, 2011, s. 1). Det at jeg selv snakker bergensk, og at bergensmålet er det bymålet som har størst påvirkning på strilemålet kan potensielt påvirke talemåten til intervjuobjektene, men ettersom det også er en dialekt de blir utsatt for relativt ofte, så ser jeg ikke dette som relevant i dette tilfellet. For å unngå ledende spørsmål har jeg valgt å holde spørsmålene så åpne som mulig.

Det er viktig å strebe etter å unngå at teoretiske antagelser påvirker forskningsarbeidet. Det er vanskelig å unngå helt å la seg påvirke, men en måte å unngå dette på er å sørge for at noen andre ser over arbeidet (Hårstad, 2017, s. 147). For å undersøke hvordan folk faktisk snakker, er det optimale målet å kunne observere naturlig tale. Naturlig tale kan bare finne sted når talerne ikke blir observert (de Fina og Perrino, 2011, s. 4), og man kan derfor ikke stole fullt på at dataene man samler inn i et intervju er naturlig tale. Informantene kan bli påvirket av situasjonen de befinner seg i. For å minske dette problemet ble det valgt informanter med en familiær tilknytning. Dette betyr ikke nødvendigvis at de er i slekt med meg, men at de er kjent gjennom familien. Intervjuene er gjort i en uformell setting, altså kaffebesøk hos mor, hvor jeg tok informantene til side og intervjuet dem over en kopp kaffi mens opptaket ble gjennomført. Informantene ble tydelig informert om når opptaket ble startet, og samtykkeskjemaet var underskrevet før start av intervjuet, slik at den etiske og praktiske delen var i orden. Opptakene ble gjort med Nettskjema sin diktafonapp på mobiltelefon.

Det ville vært problematisk dersom opptakene skulle bli brukt til noe deltakerne ikke hadde gitt tillatelse til. For å informere deltakerne om hva som kommer til å skje med materialet de er med på å lage, har jeg utformet et skriv som informerer om prosjektet, hvordan materialet skal brukes, og hvor lenge dataene skal lagres.

Intervjuene jeg gjennomførte ble tatt opp med diktafonappen fra Nettskjema, og deretter lastet opp i et skjema for prosjektet på Nettskjema sine sider, slik at dataene kunne behandles på en sikker måte (UIO, 2022). Dette er en sikker lagringsmåte hvor dataene sendes til Nettskjema, slik at jeg har tilgang til dem på et sikkert område, uten at andre kan få tilgang til opptakene. Likevel ble jeg nødt til å laste ned skjemaene til datamaskinen, ettersom opptakene startet fra begynnelsen hver gang jeg gikk over til dokumentet for å transkribere. De nedlastede lydfilene ble slettet fra datamaskinen etter at transkriberingen var gjennomført.

Et problem jeg støtte på underveis ved bearbeiding av materialet, var at intervjuene gjennomført i 2016 ikke alltid var av ønsket kvalitet. Tidvis var det intervjuer som snakket mest og stilte en del ja/nei spørsmål, som gjorde at svarene var korte og derfor gav lite materiale å jobbe med. Til sammenligning gav egne intervjuer, av omtrentlig samme varighet, en verbsamling på 20-60 ulike verb per intervju, mens intervjuene fra 2016 gav 10-15. Dette til tross, vurderer jeg at det er tilstrekkelig materiale til å kunne vurdere utviklingstendensene som skulle undersøkes i denne oppgaven.

4.3 Behandling av data

De transkriberte samtalene brukte jeg til å hente ut de dataene som var nødvendig til formålet. Jeg skrev inn alle verb og substantiv i hvert sitt Excel-dokument. Grunnen til at jeg valgte å avgrense meg til dette i kategoriseringen var fordi jeg ønsket å se på hvor de største endringene oppsto i de ulike bøyingsformene, slik at jeg lettere kunne velge hvilke aspekter som var mest hensiktsfull å granske. Verbene ble også tillagt bøyingsform, om det var sterkt eller svakt, skrivemåte på nynorsk og bokmål, samt eventuelle kommentarer. Dette var for å lettere kunne plassere disse til bruk ved sammenligningen av informantdataene. Det samme ble gjort med substantivene, men her ble de tillagt informasjon om kjønn, tall, bestemthet, kommentar, i tillegg til skrivemåte på nynorsk og bokmål. Grunnen til at jeg valgte å legge til skrivemåte, var for å se om de yngre informantene kunne være mer tilnærmet bokmål på noen ord enn det den eldre generasjonen er, selv om det hovedsakelig skrives nynorsk på denne landsdelen, men med Bergen som unntak med bokmål (Vikør, 2023). Excel dokumentene for verb og substantiv ligger vedlagt for etterprøvbarehet av denne forskningen, og for eventuelle fremtidige granskninger av osterøymålet. Selve transkripsjonene av intervjuene er ikke vedlagt grunnet personvern hensyn. Ingenting i denne oppgaven skal kunne spores tilbake til deltagerne.

De fonologiske særtrekkene ble kartlagt ut fra intervjuene, og så sammenlignet med hva Rundhovde (1964) hadde skrevet om disse, for å kunne se på endringsprosessene. Her var fokuset på konsonantoverganger, samt uttale av *r*-lyden for å se om det var en tydelig overgang for når gammel rulle-*r* gikk over i skarre-*r*, som blir mer og mer utbredt i områdene rundt Bergen.

5 Resultater

Her vil jeg presentere de viktigste funnene fra analysen av intervjuene. Her har jeg hentet frem ord fra intervjuene som gir et sammenligningsgrunnlag for å danne et bilde av endringsprosessen i språket. Sitatene hentet fra intervjuene er skrevet i dialektilpasset normalortografi for å vise uttale. Resultatene er delt inn morfologiske og fonologiske variabler. De morfologiske variablene er flertallsbøying av verb, svake verb i preteritum forenkling av pronomensystemet, infinitivsending *a>e*, og suffikser i hunkjønnssubstantiv. De fonologiske variablene er uttale av *r*, palatalisering av velarer og ulike tilfeller av differensiering.

5.1 Morfologiske variabler

Variabel 1 – Flertallsbøying av verb

Sandøy (2019) skriver at siste rest av flertallsbøying av verb forsvant i fase III, ettersom det ved Rundhovdes (1964) granskning bare var middelaldrende og eldre som benyttet seg av disse formene, og da heller ikke konsekvent.

K68: Nei, då **spelt du** jømmespel då, å so å so fant dei, va da nåken dei ikkje fant, kan de je et lite vink. Entli sa du da me lyd, elle so, da va sjeldn oppom me armane, men ga du ein litn yy. Ja. So da **spelte me**, so spelte me nåke so heite lann.

M92: når eg fylte elleve år, då **sat eg** fremst, i klassen, dei andre, tiåringane **dei sat** bak. Å eg sat fremst å so skulle eg dela ut noke tegnebøke, me hadde sånne tegnebøke... blokke so **me tegna**. Å so va tegninga tå folk så kunne tegna då, ulva, tigra å saue å alt mule sånt, å so skulle me tegna ette den.

M75: Ja, altso, me gjore jo fantasykkkje so alle onga ska gjera ein periode i livet. Men, nei, da va jo litegrann forskjelligt, also da va skulemusikk so va no ein periode elle so va da jo då, å sparka fotball, men da va totalt uorganisert, sånn at da va jo berre sånn so **me fadn** på sjøl.

Det vises her ingen tydelige tegn til flertallsbøying hos de eldre informantene. Dette stemmer overens med Sandøy (2019) sin påstand om at dette forsvant i fase III. Rundhovde (1964) viste til at fortid indikativ kunne høres blant eldre folk, men den gang heller ikke konsekvent,

ved bruk av *eg skrev, me skreve, eg faⁿ, me faⁿe, eg mo:l, me mo:le* (Rundhovde, 1964, s. 142). Dersom det var spor etter flertallsbøying ville dette trolig kommet til syne i eksemplene over. M75 bruker også *me fadn*, som viser eksempelet til Rundhovde uten flertallsbøying.

Variabel 2 – Svake verb i preteritum med ending *-de/-te*

Det var ingen bruk av preteritum i intervjuene fra feltarbeidet i 2016. I fase V, 1970-2000, er en av endringstypene en økning av svake verb med *-te* i preteritum, som tradisjonelt hadde *-de* når verbet har stammeutgang *n* og *r* (Sandøy, 2019, s. 283). Likevel er det mest frekvent bruk av *-te* i datamaterialet.

M75: Men på syttitale då va da enorm aktivitet i, då va gamaldans å folkedans va populært, folkemusikk, veldig aktivt med teaterarbei, vi, fleste alle rontom her hadde jo faste teaterstykkje, so her borte va me jo voldsomme ein periode her, me hadde Jeppe. Og der viste me fjorten gånga, og resste rontom... me hadde ein lastebil elle ein so **kjørde** traktortilhengar, me då fullt lass me kulisse. [...]

M65: Ja, da va no, heile jengen va jo i musikklafe. Å elles so va da sykling å fottball å so leik å moro oppi Åsen. Da va jo blant ant je vink. Da va noe ein leik me hadde. Me **kalde** da fø je vink...

M57: Mmm, da va veldi lite fram te, ja me spelte jo litt fottball, men da blynte når eg va elleve, trur eg, då **blynte** den organiserte fottballen. So før da va da egentli ingjenting.

Villanger (2010) viser til både bruk av *-de* og *-te* i sin granskning av strilemålet i Øygarden (Villanger, 2010, s. 17). M75 og M65 er de eneste av informantene som viser tegn til *-de* i svake verb i preteritum. M75 bruker *kjørde* (kjørte), og M65 bruker *blynde* og *kalde* (belynte, kalte). M57 bruker formen *blynte*. Hos M65 finnes også varianter av *-te* ending, som tradisjonelt ville vært uttalt *-de*, som i *glømte*. Den eldste informanten viser ingen tydelige tegn til *-de* ending i preteritumsformen av svake verb. Dette kan tyde på at endringen har skjedd tidligere enn i fase V som Sandøy (2019) antok.

Variabel 3 – infinitivsending *a>e*

Sandøy går ikke gjennom denne endringstendensen, men jeg ønsket å se om det var oppstått en endring vekk fra tradisjonsformen med *-a* infinitivsending. Dette er relevant for å se om osterøydialekten kan vise tegn til å gå fra *a*-mål til *e*-mål. Villanger (2010) deler inn de svake verbene i øygardsmålet i fem ulike klasser, hvorav alle unntatt *Nå*-klassen har *-a* i infinitivsending (Villanger, 2010, s. 17). Dette gjelder ord som *bu* og *få*, som ikke har ending i infinitiv, og kan ikke vise en endring som kan undersøkes i denne sammenhengen. Derfor er det verb fra de andre verbklassene som undersøkes her.

	-a	N	-e	N
M92	<i>Jera</i> (sterk) <i>Jobba</i> (svak) <i>Kobma</i> (sterk) <i>Læra</i> (svak) <i>Seia</i> (sterk) <i>Spela</i> (svak) <i>Tenkja</i> (svak) <i>Vera</i> (sterk)	9	<i>Dreje</i> (svak) <i>Kudne</i> (sterk)	2
M75	<i>Fidna</i> (sterk)	1	<i>Seie</i> (svak)	1
K68	<i>Ligga</i> (sterk) <i>Skriva</i> (sterk)	2		0
M65	<i>Beholla</i> (svak) <i>Jobba</i> (svak) <i>Presentera</i> (svak) <i>Stilla</i> (svak)	4		0
M57	<i>Bruka</i> (svak) <i>Høyra</i> (svak) <i>Konkurrera</i> (svak) <i>Selja</i> (sterk) <i>Vera</i> (sterk) <i>Verta</i> (sterk)	6		0
Siv		0	<i>Komme</i> (sterk) <i>Snakke</i> (svak) <i>Spørre</i> (sterk)	3
Magda	<i>Komma</i> (sterk) <i>Kunna</i> (sterk) <i>Sleppa</i> (sterk) <i>Stressa</i> (svak)	4	<i>Risikere</i> (svak)	0
Vemund	<i>Erstatta</i> (svak) <i>Utdanna</i> (svak)	2	<i>Prøve</i> (svak)	0
Erlend		0	<i>Bjynne</i> (svak)	1

M92: Ein an gong då, eg hadde jo ei, eg kjøpte meg ei fiolin eg. Inni byn. På ein (uforståelig) **læra** meg å **spela** fiolin. Så eg øvde på den so i (uforståelig), nota kudne eg ikkje på da tispunkte i alle fall, da lerte eg føst seinare.

K68: ååå, da e da besta eg får, da e lutafisk, ååå da e so gått att.

M65: Føsst so hengje dei han opp. Å, i jellna oppi nornorge. So måsn får drita an heilt fudl. So kjøre dei an fudl i såpa ettepå. Å de e jo lut. Me kan kje **eta** datta dar.

Vemund: Eg har jo, eg skulle ta en, etter skolen då så ska eg i militære i to år som først me førstegangstjeneste, utdanna meg te befal då så ett år til som befal, så etter de så ska eg **prøve** meg på politiutdanning.

Siv: Ja det e liksom sånn at då må du stoppe og **spørre** ka det betyr for du skjønne ingenting

Magda: Da positive e vel atte på Ostrøy så kjenne alle alle å e eg vil sei at de e på måte trygt å bu her asså de ekkje nåkke sånne svære kriminelle greier som skjer her i forhold te kanskje i byn. Så du kan liksom **sleppa** ongane dine ut i gato utan å **risikere** at di rote seg bort i nåkke då. Så de e jo ein stor positiv ting.

Halvparten av de yngre informantene kun bruker *-e* i infinitiv, *komma > komme*, og ser ut til å ha rent *e*-mål, men tallene er ganske små, ettersom materialet var begrenset. En endringen fra *a > e* vil være del av en ny fase, fase VI, hvor infinitivsending *-a* er på vei ut. Informantene fra egne intervjuer har hovedsakelig *-a* ending, men noen av informantene fra feltarbeidet i 2016 viser tegn til at dialekten endres fra *-a > -e* i de svake verbene i infinitiv. Hos de eldre står fremdeles *-a* sterkt, som vist i utdraget under.

Variabel 4 – forenkling av objektsformen av *ho/hedne*

En forenkling av pronomensystemet er et av trekkene Sandøy (2019) henter frem av morfologiske endringstrekk i fase V. Eksempelet som trekkes frem er overgang fra *hedne > ho* i objektsformen, slik at *ette (hēd)ne* blir *ette o* (Sandøy, 2019, s. 283). Ut fra Sandøys antagelser vil den eldre informantgruppen vise tilfeller av begge formene, mens den yngre kun bruke *ho*. Rundhovde (1964) skriver at *ho* og *hē(ʰ)ne* blir brukt i 3.pers f, men at *ho*

særlig blir brukt av de yngre. 3. pers f har også eieformen *hedna* (Rundhovde, 1964, s. 139). Det kan tyde på at endringen har skjedd tidligere enn hva Sandøy refererer til.

	<i>Ho/o</i>	<i>Hedne/henne/-na</i>
M92	1	0
M75	0	0
K68	13	0
M65	0	0
M57	4	0
Siv	1	0
Magda	0	0
Erlend	0	0
Vemund	0	0
N	19	0

K68: [...] når **ho**, viss me møtte **ho** når me va på vei på, kino på film på i ongdromshuse då va da me ein gong; alså deká kjem ikkje te himmelsk. Datta e also så synderisk da de helle på me att eg ha kje or fø da, fy verre då kje...

I denne undersøkelsen ble det ikke funnet bruk av *henne*, *hedne*, eller *na*, eller andre lignende varianter. Sitatet over viser bruk av *ho* i både subjektsform og objektsform. Villanger (2010) viser til bruk av både 3 pers. objektsformen *he(d)ne*, og subjektsformen *hu*. Det finnes derimot ingenting som tyder på at det samme gjelder på Osterøy. Det at det ikke finnes noen slike tilfeller tyder på at Sandøys antagelser om at forenkling av pronomensystemet skjedde i fase V, ikke stemmer, men at forenklingen har skjedd tidligere. Man vet at formene har vært gjeldende på Osterøy ettersom de er nevnt i Rundhovde (1964), men det har skjedd tidligere enn i fase V.

Variabel 5 – Suffikset i hunkjønnsst substantiv

Rundhovde (1964) skriver at de fleste sterke hunkjønnsst substantiver har bøyingen -, -*e*, *e*, *ena/na*. Enstavingsord med vokal i utlyd har endingsartikkel -*nē*, som i *bru:nē*. Man finner også bøyingen som gir flertall -*a*, -*ane*, som i *elv*, *elve*, *elva*, *elvane*. Omlydssubstantivet *bok* får bøyingen *bok*, *bokje*, *bø:k*, *bø:kjna/bø:kjena*. Flertall uten ending, eller ending -*e* og bortfall av mellomvokal blir bøyd *dotter*, *dottre*, *døtter*, *døttre* (Rundhovde, 1964, s. 133).

I de svake hunkjønnsst substantivene bøyes -, -*o*, -*e*, -*ena*, og ordene med flere stavelser som ender på trykksterk -*a* bøyes svakt som *veka*, *veko*, *veke*, *vekena*, eller *visa*, *viso*, *vise*, *vis'na* (Rundhovde, 1964, s. 134).

Villanger (2010) viser likhetstrekk med Rundhovde, og viser til bøyning av sterke hunkjønnsst substantiv *bygd, bygde, bygde, bygdena*, med endingssuffiksene -, -ε, -e, -ena. Svake hunkjønnsst substantiver bøyes *ferja, ferjə, ferje, ferjena*, med endingssuffiksene -, -ɔ, -e, -ena. Villanger viser til unntak i hunkjønnsord med -a i flertall, *myr, myrε, myra, myrane*, og omlydssubstantiver, *bok, bokje, bøk, bøkjena* (Villanger, 2010, s. 15). De samme unntakene viser også Rundhovde til (Rundhovde, 1964, s. 132). Ut fra dette ser det ut som osterøydialekten tradisjonelt har hatt flere former innen hunkjønnsst substantivene. I tabellen under ser vi alle bøyingsvariantene brukt av de ulike talerne.

	Ubestemt entall	Bestemt entall	Ubestemt flertall	Bestemt flertall
	-	-e -ne -å -o	-e -a -er	-ene -e -na
M92	<i>Bok</i> <i>Klasse</i> <i>Lerarinde</i> <i>Plata</i>	<i>Bokje</i> <i>Bygde</i> <i>Lekså</i> <i>Tie</i>	<i>Bøkje</i> (omlyd) <i>Klassa</i> <i>Tegninga</i>	<i>Bøkjene</i> <i>Jente</i>
M75	<i>Ferja</i> <i>Ferjekai</i> <i>Utmark</i>	<i>Osterøyne</i>	<i>Bussruta</i> <i>Kulissa</i> <i>Saker</i>	
K68	<i>Gran</i> <i>Hedla</i> <i>Klasse</i> <i>Strekkboksa</i>	<i>Strekkboksa</i>	<i>Skrivesaker</i>	<i>Bjølna</i> <i>Bruena</i>
M65	<i>Baksthedle</i> <i>Jenta</i> <i>Stonn</i> <i>Såpa</i>	<i>Jentå</i> <i>Oldemor(n)</i>	<i>Fotballbana</i>	<i>Avisna</i>
M57	<i>Fotballbana</i>	<i>Osterøyne</i> <i>Siå</i>		
Siv	<i>Veska</i>	<i>Vekå</i>		
Magda	<i>framtid</i>	<i>Gato</i>		<i>Bussrutna</i> <i>Bygdna</i>
Vemund	<i>Melk</i> <i>Treieklasse</i>			
Erlend	<i>Næring</i>			

Funnene i denne oppgaven viser at bøyingsvariasjonen Rundhovde beskrev enda er til stede hos de eldre talerne. Det er lite materiale fra de yngre talerne, men man kan se noen av formene, som *gato*, og *bygdna*. Ut fra det tilgjengelige materialet ser det ut som -na ending i bestemt flertall av enstavingsord med vokal i utlyd vedvarer enn så lenge. De mange

endingssuffiksene i osterøymålet ser ut til å fremdeles være til stede, men det er uvisst i hvor stor grad dette gjelder for den yngre generasjonen, og i hvilken grad denne endringen skjer i dag.

5.2 Fonologiske variabler

Variabel 1 – Skarre-*r*

Rundhovde (1964) beskriver en rullende tungetipp-*r*, som skiller seg fra den østlandske rulle-*r* ved at den oppstår lenger bak i munnhulen. Rundhovde (1964) nevner også at det har oppstått enkelttilfeller av en skarrende *r* hos yngre talere. Dette tyder på at det fremdeles var rulle-*r* som var mest fremtredende på denne tiden. Sandøy (2019) hevder skarre-*r* kom inn for fullt i fase IV, med utgangspunkt i Rundhovdes bemerkning av skarre-*r* i målet (Sandøy, 2019, s. 281).

M92 – rullende *r*

M75 – rullende *r*

K68 – skarrende *r*

M65 – blander mellom skarrende og rullende *r*

M57 – Mykere skarring som skiller seg fra de yngre talerne

Vemund – skarrende *r*

Erlend – skarrende *r*

Magda – skarrende *r*

Siv – skarrende *r*

Som vist finnes det fremdeles bruk av den tradisjonelle bruken av *r* hos informantene født i etterkrigstiden. Det tyder på at rulle-*r*, eller rodla-*r*, som de sier på Osterøyne, holdt seg lenger enn antatt, og at skarre-*r* ikke kom inn for fullt før i fase V.

Variabel 2 – Palatalisering av velarer

Ryggen – M92: ryggjen

Lenge – M92: lengje – M57: lenge – J2: lenge

Mange – M92: mongje – M57: mången – G2: mange – J1: mange

Bygging – M75: byggjing, (ut)byggjing.

Gangen – M75: (ne)gongjen – M57: gongjen

Henge – M65: hengje

Ingen – M65: injen, injen(ting) – M57: injen(ting) – J2: ingenting

Fanget – K68: fånje

Morgenen – M65: morninjen

Unger – M57: onga – J2: onga

Musikken – M57: musikkjen

Bakke – K68: bakkjen – G2: Bakken

M92: Men eg helt meg jo bra likavel før eg va egentle sterk i **ryggjen**. So bære eg kom meg onna dei me **ryggjen** min so va di hjelpalaust føtapt, sjøl deiso jekk i klassn øve åss so va store, veldi store i forhold te meg.

M75: Men no har da vore so mykje **byggjing** her atte me kjedne kje att krinsn i da heila.

K68: da dare blekkhuse , da jekk, seilte nerøve pultn å i **fånje** på den kvita strekkbokså, so den såg så ustateg stygt ut.

M57: Utnom da, so va da berre **musikkjen**. Da va no da so va organisert, da va **musikkjen**. Me hadde sångkor her, og di hadde **musikklag**, å da har di jo fremdeles da, så da va

Siv: Eg syns de e veldig positivt. Eg føle meg ikkje så veldi stressa når eg bur her egentli. Klena du går i har akkurat det har **ingenting** å sei.

Skrivemåten *ggj* er i dette tilfelle uttalt \widehat{Jj} , *ngj* er uttalt *nj*, og *nj* er uttalt *n*. Rundhovde (1964, s. 105), fant i sin granskning av hamremålet at *ggj/gg* palataliseres før fremre vokal med noe avvik i adjektiver. Palataliseringen av velarer er mer konsekvent blant de eldre talerne, og er helt borte hos ungdommene intervjuet i 2016.

Variabel 3 – Konsonantsamband *bm*

Komme – M92: kobme/komme – M75: kobme – K68: komma – M57: Kom - G2: komme – J1: komme/komma – J2: komme/komma

Rom – M75: rubm

Sommeren – M65: submarn – K68: Somrane (somrene)

M75: Mi aldersgruppa va egentle den fystssta so kunne bu heima og ga på skule i byn, altso reisa, fø då va da nemle **kobme** ny ferja på Valstrand, ny ferjekai, slik at dei oppretta dagle bussruta, also morje te bydn og so heimatt om ettemiddajen.

En eldre lang *mm* ble segmentert til *^bm*, med en bilabial, nasal stengelyd hvor *b* hadde eksplosjon ved gane seglet gjennom nesen (Rundhovde 1964, s. 119).

M92 bruker hovedsakelig *mm*, men med tilfeller av *^bm*, mens M75 bruker hovedsakelig *^bm*.

Hos resten av talerne ble det ikke funnet tilfeller av *^bm*, med unntak av ordet *su^bmarn* av M65.

Som vi ser over er det bare de eldste talerne som bruker formen *kobme*, mens de yngre bruker utelukkende lang *mm* med *komme/komma*. Det tyder på at denne formen er på vei ut med den eldste generasjonen. Sandøy (2019) hevder at bortfall av segmentasjons og differensiasjonsprodukt falt bort i fase V, på bakgrunn av at Rundhovde (1964) ikke beskrev noen yngre talere uten disse produktene, og at Kleiveland (1981) ikke viser til noen segmentasjon hos en informant født i 1965 (Sandøy, 2019, s. 283). Det er heller ikke oppdaget tilfeller hos M57, født i 1966, som styrker det Sandøy påsto.

Variabel 4 – Konsonantsamband *dl*

Heller – M92: hedler – K68: heller – M65: heller – J1: heller

Holde – M92: hadle – K68: helle – M65: helle – M57: holde – J1: halde

Skulle – M92: skudle/skulle – K68 skulle – M65: skulle – M57: sku

Mellom – M75: mydlo (mellomtiden) mydlotie – M65: (imellom) imydlå – J1: mellom

Alle – M75: adle – K68: alle – G2: alle – J1: alle – J2: alle

Helle (som i steinhelle) – M65: (baksthelle) baksthedle – K68: hedla

Full – M65: fudl

Ruller – M65: rudla, (rullene) rudlane

M92: Å so å so spelte han, han hadde ei fela so hång på skuln, han kunne jo ikkje spela på ho å so bjynte han å spela på ho, va da, eg sat no dar vett du, til slutt so spratt eg opp i lått, utn å tenkja, bjynte å le, men da hadla nerom, måtte eg **hadla** nevane sånn å so druste han te øve her me felabåjen

M75: Å so bjynte eg so bygdabokføfattar, ja. Då hadde eg i **mydlotie** bygt hus her på Kleivelann. Så...uforståelig... ein e ein skikkele heimføing.

M65: Nei sånne svære femøringa, bakstehedle kalde med dei fø, å me guttana, da va jo kobbåi. Å då va da kamp **imydlå** Resstå å Åsn

Men me (uforståelig) va jo heilt opprøra her på Valstrand før at dei trua me at di **skulle** dela oss då, åå, i sjetteklassn, å me streika, me jekk til streik på skuln. So me nekta å gå inn att te timen, heile gjengen sat ute og me sku ikkje delas.

Overgangen fra *dl* > *ll* er sammenlignbar med prosessen som skjer ved *bm* > *mm*.

Konsonantsamband *dl* dukker kun opp hos de eldre talerne, men med noen unntak. De eldste har hyppigst bruk av konsonantsambandet. Hos de yngre talerne er det gått over til *ll* slik som i bergensmålet. Søskenparet, M65 og K68, bruker *ll* i adverbet, *heller* og i presens av verbet *helle* (holde), men *^dl* i *substantiv*, *he^dle* (steinhelle). M57 har ingen tegn til segmentering, og har utelukkende *ll*. Også her kan endringen stadfestes til fase V, ettersom det kun er hos de eldste talerne *dl* finner sted.

Variabel 5 - Konsonantsamband *dn*

Kunne - M92: kudne – M57: kunne – J1: kunne/kunna – J2: kunne

Inn – M92: idn, idni – M65: (inne) idne – M57:inn – G2: (inntil) innte – J2: inn

Fant – M92: fadn – M75: fadn – M57: fant, fanst

Byen – M75: bydn – J1: byn – J2: byn

Kjenne – M75: kjedne – J1: kjenne

Pinne – K68: pidn

M92: So sånn va e, mine sju år på skuln, mine fem å et hal år på skuln, ja, å da skudle eg ut i arbeislive me. Fem å et halt år på skuln. Da va svært... me hadde jo lert lite han **kudne** jo seia da te oss, at de så hadde blåe auge dei va i slekt te dei gamle kongane. Heilt alvårle. Me **fadn** jo ut de han hadde kje låse sågå i heila tatt.

M75: Nei då, da va no berre å **fidna** ein flat bakkje da, på skjykkjebakkjen va grådigt populært. Da va no ein sånn flat bakkje so va no utmark og da dermed va no fritt villt.

K68: Eg kriga mot Spania føsempel, viss eg va Norge, eg kriga mot Spania viss da att da fall på meg, å då måtte du hoppa inn i den ringen i mittn, å so hadde du ein **pidn** so du då skulle ligga på ein fot, å så sku du sjå ko mykje lann du kunne ta i frå Spania.

Konsonantsambandet ^dn er av eldre *nn* etter stutt vokal i trykksterk staving. D-lyden har nasal eksplosjon, med overvekt på *n*. Konsonantsambandet dukker her også opp i *bydn*, som i dag er med lang vokal, altså *by:n*. På Rundhovdes tid var konsonantsambandet ^dn hovedsakelig brukt fremfor *nn*, men med noen unntak uten segmentasjon. Eksempler på dette er *mann* og *sinn*, som uttales med *nn*. Et annet unntak skjer når den lange n-lyden kommer før en konsonant i sammensetninger eller bøyingsformer, som i *sjinnfedl* av *sjidn* og *fedl*, og *grunt* av *grudn* (Rundhovde, 1964, s. 121). M65 bruker også formen *sjødn* (sjøen).

M92 og M75 er konsekvent i bruk av ^dn hvor yngste taleren utelukkende bruker *nn*. Hos K68, M65 varierer bruken, men hovedsakelig nyttes *nn*. I sitatet over fra K68 er det både brukt *inn* og *pidn*, altså både bruk av *nn* og *dn*. Den tradisjonelle formen av *inn* er *idn*, som kommer frem ved at det er formen de eldre talerne bruker. Hos M57 og de yngre informantene ble det ikke funnet tilfeller av ^dn. Sandøy (2019) stadfester bortgang av konsonantsamband *bm*, *dl* og *dn* til fase V, og ettersom dette også stemmer med variabel 4 og 5, kan det trygt bekreftes at dette stemmer.

6 Diskusjon

Det er først og fremst beskrivelsene fra Sandøy (2019) som ligger til grunn for mitt valg av oppgaveformulering. Sandøys faseinndeling av språkutviklingen har også dannet grunnlag for hvilke informanter jeg har valgt å bruke. Sandøy baserer noen av fasetrekkene på endringstendenser i andre områder som har tilhørt strilelandet. Det er ikke dermed sagt at disse gjelder Osterøy. Noen av trekkene funnet i denne granskningen tyder på at dialektale trekk har endret seg drastisk de siste femti årene, og bekrefter i stor grad det Sandøy (2019) beskrev. Under skal jeg samle de endringene jeg har funnet i denne granskningen, samt presisere hvilken av fasene de ulike trekkene tilhører. Videre skal jeg se på faktorer for dialektendring, og hvilke årsaker som kan ligge til grunne for dialektendringene på Osterøy.

6.1 Hvor står osterøydialekten i dag?

En del av granskningen i denne oppgaven har gått ut på å stadfeste trekkene Sandøy (2019) gjennomgikk. Den første morfologiske variabelen jeg gikk gjennom var flertallsbøying av verb. Ved at det ikke ble funnet flertallsbøying av verb hos noen av informantene, kan det nok bekreftes at den forsvant i fase III, 1910-1940, slik Sandøy (2019) antok. Kun to av informantene, M75 og M65, som viser tegn tradisjonell bruk av *-de* i svake verb i preteritum. Men bruken er ikke konsekvent, noe som tyder på at endringen trolig skjedde tidligere hva Sandøy (2019) antok. Endringen ser ut til å ha skjedd i fase IV, og ikke fase V. Forenklingen av objektsformen *ho/hedne* ser også ut til å ha forsvunnet tidligere enn Sandøy (2019) sine antagelser. Det ble ikke funnet spor av formen *hedne/henne* hos noen av informantene, som tyder på at dette også er et trekk som skjedde tidligere enn fase V, og da trolig i fase IV.

Noen endringstendenser jeg har gått gjennom er ikke delt inn i faser av Sandøy. Disse endringene kommer frem i trekk som hovedsakelig kom frem i materialet fra 2016. Materialet viser at dialekten på Osterøy ser ut til å bevege seg fra a-mål til e-mål. Det var kun hos informantene fra feltarbeidet i 2016 at infinitivsendingen tydelig var gått over til *-e*. Likevel var ikke dette en konsekvent endring, og det var fremdeles tegn til *-a* i flere av de svake hunkjønnsordene, samt de tilfellene funnet i infinitiv. Osterøydialekten har tradisjonelt hatt et bredt spekter av suffikser i hunkjønns substantiver. Resultatene i denne oppgaven viser at flere av variantene enda er tilstede hos den eldre generasjonen, og at det finnes tilfeller av de hos de yngre. Den siste morfologiske variabelen jeg undersøkte var utviklingen til suffikset i bøyingsformene til hunkjønns substantiv. Ettersom Villanger (2010) beskrev færre varianter av suffiks i striledialekten på Øygarden enn hva Rundhovde (1964) beskrev om hamremålet,

antok jeg at utviklingen ville gå mot en forenkling av bøyingsformene. Materialet fra 2016 var noe begrenset, så noe endelig konklusjon på en forenkling er vanskelig å frembringe. Likevel tyder resultatene på at en forenkling har funnet sted.

Blant de fonologiske variablene var det første jeg gikk gjennom uttale av *r*. M65 og K68 veksler tidvis mellom skarre-*r* og rulle-*r* gjennom hele intervjuet, men M57, og resten av de yngre informantene skarrer. Funnene om uttalelse av *-r* i denne granskningen stemmer ikke helt overens med Sandøy (2019). Han hevder at skarre-*r* kom inn for fullt i fase IV, 1940-1970, men ettersom det fremdeles er tilfeller av rulle-*r* hos M65 og M57, tyder det på at skarre-*r* ikke kom inn for fullt før i fase V.

Segmentasjonen *dl*, *dn* og *bm* er på vei ut med de eldste generasjonene, og overgang fra ^d*l* > *ll*, ^d*n* > *nn* og ^b*m* > *mm*, og formene er allerede delvis på vei ut i generasjonen født like etter krigen. Den er helt vekke hos de yngre generasjonene, og det er lite spor igjen hos de under 70 år. Sandøy regnet med at konsonantsambandene *bm* i *kobma* (komme), *dl* i *badl* (ball) og *dn* i *bådn* (barn) er på vei ut i fase V, 1970-2000. Bekreftelse for dette kommer tydelig frem i min analyse. Her er *bm*>*nn* og *dn*>*rn* utelukkende funnet hos eldre informanter, og det er ingen spor til det hos de yngre. Dette bekrefter også Revheim (1993), som også konkluderte med at palatalisering av alveolarene /*g*/ og /*k*/ ville forsvinne med den eldre generasjonen (Revheim, 1993, s. 118). Her kan det også bekreftes at endringen skjer i fase V, som antatt av Sandøy (2019).

Et annet dialekttrekk som har vist endring er *t*-ending på forsterkende adverb, i *Grådigt*, *veldig*, og i noen adjektiv som ellers i språket vanligvis ender på *g*. Dette trekket finnes utelukkende hos de eldre informantene. Dette fenomenet er ikke gjennomgått i Sandøy (2019), og er heller ikke funnet i Rundhovde (1964), som er hvorfor det ikke er med som granskningsområde i denne oppgaven. Likevel vil jeg dokumentere dette språktrekket, som potensielt kan komme til nytting ved en fremtidig dialektgransking.

M92: da va jo på Valestrann va jo sånn at da va jo mange småbedrifter, helst sånne lærfabrikanta, so lagde onnelær te sko, so daa va **heldigt** før i tie, da har dei jo ikkje i dag.

M75: Nei då, da va no berre å fidna ein flat bakkje da, på skjykkjebakkjen va **grådigt** populært. Da va no ein sånn flat bakkje so va no utmark og da dermed va no fritt villt.

K68: å eg bjynte på skuln når huse i Åsn sto **ferdigt**

Som vi ser i eksemplene over får forsterkende adverb og adjektiv som ellers slutter på *g* en uttalt *t*. Ved noen tilfeller er det naturlig i de fleste dialekter å ha dette trekket, som i ordene *styggt* og *trygt*. Det kommer også frem i eksemplene under.

K68: å eg huska ein gong eg jekk i ei kvit strekkbokså so mor hadde sydd, å da dare blekkhuse, da jekk, seilte nerøve pultn å i fånje på den kvita strekkbokså, so den såg så ustategleg **styggt** ut.

Siv: Da positive e vel atte på Ostrøy så kjenne alle alle å e eg vil sei at de e på måte **trygt** å bu her

Det kan være er fra disse formene trekket har utviklet seg, men da jeg ikke har funnet noe beskrivelse av formene er dette vanskelig å undersøke.

Revheim (1993) trakk frem følgende anekdote i sin beskrivelse av osterøymålet: «På bussen til Bergen var det ein eldre mann som kom med den påstanden at «Da e injen so snakke Osterøy-dialekt lengre»». Dialekten er stadig i endring, men de siste årene har det skjedd så store endringer i striledialekten, at det vil være vanskelig for den eldre generasjonen å se egen dialekt blant de yngre. Det er mange årsaker til endring, og på Osterøy er det flere faktorer som har bidratt til at det har skjedd mye endring på kort tid.

6.2 Faktorer for dialektendring

Språk er ikke statisk, men det er noe som endrer og utvikler seg over tid. Dette gjør at dialekter endrer seg, blir til, og dør ut. Andel som bor på tettsted, kan også ha noe å si for hvordan en dialekt utvikler seg. Samfunnet har blitt mer sentralisert, og flere og flere bor i byer og på tettsteder, og færre bor på bygdene. Selv om dialektene endrer seg, og flere særtrekk ved dialekter forsvinner hos ungdommen, har det norske dialektlandskapet holdt seg overraskende mangfoldig i dagens samfunn (Skjekkeland, 2005, s. 27). På Osterøy bor 51 % på tettsteder (Statistisk sentralbyrå, 2023a), som står i stor kontrast til Bergen kommune hvor hele 98 % bor på tettsteder (Statistisk sentralbyrå, 2023b). Når folk bor tettere, og flere samtidig jobber utenfor kommunen, vil det trolig bidra til større grad av nivellering på tettstedene sammenlignet med de som bor utenfor tettstedene. Økt mobilitet blir pekt på som en av de største årsakene til dialektendring (Berg et al, 2018, s. 248), og over 20 % av den totale befolkningen pendler ut av kommunen, mens det er rundt 650 personer pendler inn til kommunen (Statistisk sentralbyrå, 2023a). Osterøy har en omfattende og variert industrivirksomhet, og de fleste arbeidsplassene på øyen er innen sekundærnæringen

(Statistisk sentralbyrå, 2023a). Arbeidsmarkedet i andre sektorer er noe begrenset på øyen, og det er derfor naturlig at mange pendler ut av kommunen.

En annen faktor som påvirker utvasking av dialektmangfoldet, er at man i dag er mer utsatt for andre dialekter enn det man har vært tidligere gjennom ulike medier. Tidligere var det et mål for rikskringkastingen med standardtalemål på fjernsyn og radio (Hagland et al, 2008, s. 101), men i dag kan man høre et større mangfold av dialekter. I dag er det ingen statlige føringer på språket i mediene. Likevel er en bokmålspreget østlandsk den hyppigst brukte dialekten på tv, selv om man ser et sterkt økende dialektmangfold i mediene (Hagland et al, 2018, s. 118). Dialektendringen har vært størst på Østlandet (Berg et al, 2018, s. 249), og det kan være på grunn av en standardiseringstendens som lå nærere målformene i disse områdene. I resten av landet har ikke endringene skjedd i like stor grad. Nivelleringen skjer likevel i hele landet, og det er talemålet i de største byene i hver region som er mest avgjørende for hvilke normer som blir dannet (Berg et al, 2018, s. 250).

Det er en enighet blant flere språkforskere at dialektene går mot en regionalisering, altså at dialektsforskjellene innenfor et avgrenset område blir utvasket (Skjekkeland, 2005, s. 23). Her er det byen, eller senteret i regionen som dominerer påvirkningen (Skjekkeland, 2005, s. 24). Det er en pågående diskusjon om Osterøy skal gå inn i Bergen kommune, slik Arna og flere andre gjorde på 70-tallet, eller forbli en selvstendig kommune.

Det er fremlagt en utredning om en potensiell kommunereform, hvor det blir gjennomgått alle aspekter av hva det vil innebære å bli en del av Bergen kommune, og hva det vil innebære å fortsette som selvstendig kommune. Her ble det vektlagt å finne ut om de ulike alternativene kunne klare kriteriene for en god og robust kommunestruktur. Disse kriteriene er handler om kommunen sin rolle som tjenesteyter, samfunnsutvikler og demokratiforvalter. Den tar også for seg de økonomiske konsekvensene av de to alternativene (Lie et al, 2016, s. 8). Det blir påpekt at det ved en sammenslåing vil bli spart store administrative kostnader, så det tyder på at det vil være økonomisk gunstig med en sammenslåing. Det blir også påpekt at undersøkelser viser at Osterøy kommune, slik den er nå, ikke er godt nok rustet til å håndtere fremtidige oppgaver, og vil derfor være avhengig av et godt interkommunalt samarbeid (Lie et al, 2016, s.9). Hvilken vei dette går, kan potensielt påvirke dialekten i fremtiden.

Dialektendringsprosessen kan fremskyndes ved at bymålet få enda større fotfeste ved en kommunesammenslåing. Men enten det blir kommunesammenslåing eller ikke har bymålet en stor påvirkningskraft, og vil spre seg enten man vil eller ikke.

Det har vært diskuter om utviklingen har pekt mot etablering av regionale talemål. I 1999 var det et stort nasjonalt prosjekt som skulle se på talemålsendring i Norge. Prosjektet

bar forkortelsen TEIN, og hadde som mål å granske utviklingen av språklig regionalisering i Norge. Resultatene av granskningen var ikke entydige, men pekte mot at det ikke var utviklet seg slike regionale talemål enda (Berg et al, 2018, s. 252). Det er en spredning av bymål, men likevel oppstår det stadig nye varianter innenfor de ulike dialektområdene. Gamle og nye varianter lever side om side, og det ser ikke ut til at etablering av et regionalt talemål vil skje med det første (Berg et al, 2018, s. 253). Det som kan konstateres er at dialekten på Osterøy har hatt en betydelig endring de siste tiårene, noe det kan være mange årsaker til.

6.3 Årsaksdrøfting

Arna ble en del av Bergen kommune i 1972, og det at det ligger like over fjorden fra Osterøy, gjør at det er en attraktiv arbeidsplass for ostringene. Et informasjonsmagasin, som ble publisert i sammenheng med sammenslåingen av Arna, Bergen, Fana, Laksevåg og Åsane til nye Bergen kommune, belyser dette nærmere. Sammenslåingen av det som nå er bydeler av Bergen kommune ble delvis begrunnet med befolkningsvekst og økende behov for egnede boliger. Flere unge så seg nødt til å flytte ut av Bergen sentrum, til de nye bydelene, som igjen førte til et økende behov for å bygge skoler, helsevesen, brannvesen og andre samfunnskritiske instanser for å skape et velfungerende stor-Bergen (Berstad, 1972, s. 5). Bergens grenser ble dermed utvidet i størrelse, befolkningsmessig, og rent språklig. Etter Arna gikk inn i stor-Bergen har målet i Arna nærmet seg bergensdialekten. Dette skyldes ikke bare kommunesammenslåingen, og at flere bergensere har flyttet til Arna, men også den generelle spredningen av bymålet. En annen faktor som gjorde at Arna, og dermed Osterøy, ble tettere knyttet til Bergen, var at Bergensbanen fikk tunnel gjennom Ulriken og Arnanipa. Den åpnet for drift i 1964. Et eksempel på dialektendringen i Arna kan høres i målføresamlingen til universitetet i Bergen, hvor det finnes opptak, et fra en kvinne født i 1987, og et fra en mann født i 1945 (Målføresamlinga, Arna). Dialektendringen som har skjedd på Arna har trolig hatt en påvirkningskraft på dialektendringen på Osterøy ettersom det er såpass nærliggende geografisk.

Den kvinnelige informant, K68, hadde arbeidet i Arna store deler av livet, også i nyere tid. Likevel var hun viktig for sammenligningsgrunnlaget, selv om hun hadde arbeidet utenfor Osterøy, ettersom hun var vokst opp med samme dialekt som sin bror, M65, som hun ble intervjuet med. Til forskjell fra sin bror har hun skarre-*r*, og viser i mindre grad bruk av segmentasjon. Dette kan bety at det å arbeide utenfor øyen kan ha en innvirkning på dialekten. Villanger (2010) påpeker at det er vanligere for kvinner enn menn å tilpasse dialekten ved å

bruke mer prestisjeformer (Villanger, 2010, s. 27). For noen er det viktig å ta vare på tradisjonsdialektene, og M65 uttrykker at han har hatt et ønske om å ikke la egen dialekt bli påvirket.

M65: Når eg blynte i byn å jobba, å eg har allti førbant meg på at eg ska beholla dialektn å da har eg jort åg. Å då, da va jo sjellsor datta stril, vettu, so eg e jo stolt av å vera stril.

Sandøy (2019) skriver at de største endringene skjedde etter andre verdenskrig, og særlig etter 1970-tallet. Øysamfunnet blir mer integrert med bysamfunnet, flere flyttet til distriktene, og flere bergensere fikk hytter på strilelandet (Sandøy, 2019, s. 292). Bymann og stril fikk altså stadig mer med hverandre å gjøre i tiden som fulgte andre verdenskrig, ikke minst med bil og bro, noe som naturlig nok vil påvirke dialekten.

Noe som var interessant da informantene ble spurt om å beskrive egen dialekt var at det kom flere ulike svar, selv om de kom fra samme plass. Mann 57 mener han snakker mer likt folk som bor på Knarvik, som ligger på andre siden av fjorden fra Valestrand, enn de som bor på Tyssebotn, lenger nord på Osterøy. Denne observasjonen av dialektlikhet kan gi mening, fordi Knarvik tidligere var en del av gamle Hamre herad (1938-1964). Tidligere var disse områdene nært knyttet via sjøveien, og det vil ha vært mer naturlig å samhandle med Knarvik enn for eksempel Tyssebotn.

Tidligere var det sterkt stigmatiserende å være stril. I dag er det større aksept for å snakke dialekten, men det ser ut til å ha lite betydning for utviklingen av nivellering. De siste 70 årene har det både vært økende aksept for dialekt, samtidig som det har vært en økende grad av dialektnivellering (Berg et al, 2018, s. 243). Dialekten endres i takt med samfunnet, og vi er flere som interagerer mer med hverandre, og påvirker hverandre i større grad. Til tross for at det å være stril ikke lenger er stigmatisert, viser denne granskningen at dialekten har hatt en rask endringskurve vekk fra tradisjonsformene.

7 Avslutning

Forskjellen i talespråket mellom den yngre og eldre generasjonen på Osterøy i dag spriker veldig. Det er tydelig at det har skjedd store endringer i språket på kort tid, noe som forklares ved de store endringene som har skjedd i samfunnet i tiden etter andre verdenskrig. Osterøy er i dag tett knyttet til fastlandet som omringer den, og med bro til fastlandet, og en togrute gjennom fjellet, ligger Bergen sentrum svært nært. Med en geografisk nærhet til byen, som er lettere å komme til enn noen gang tidligere, blir grensene for det som tidligere var strilelandet stadig visket ut. Med denne utviskingen av geografiske grenser har det også skjedd en endring i språket, og striledialekten er ikke lenger en dialekt full av særtrekk som skiller den fra bymål.

7.1 Konklusjon

Ved å samle data fra informanter i aldersspennet 57-92 var det mulig å bedre kunne stadfeste hvilken fase dialektendringen kan ha skjedd. De dataene samlet inn her viste at noen av endringstendensene skjedde tidligere enn antagelsene til Sandøy (2019) tilsa, noen skjedde som forventet, mens andre ser ut til å ha skjedd senere.

Trekkene som ser ut til å ha skjedd tidligere er utviklingen av *-de* > *-te* i preteritum, og forenkling av objektsformen til tredjepersons femininum. Tradisjonsformer av *-de* kommer kun til syne hos to informanter, og ved svært få tilfeller. Derfor ble det konkludert med at dette skjedde tidligere enn Sandøys antagelser, altså i fase IV, og ikke V. Forenklingen av objektsformen til tredjepersons femininum *ho/hedne* ser ut til å ha skjedd tidligere enn Sandøy (2019) antok, altså i fase IV og ikke V, ettersom det utelukkende er formen *ho* som brukes av informantene.

Trekkene som kunne stadfestes som forventet er flertallsbøying av verb, utviklingen av konsonantsambandene *bm, dl, dn* > *mm, ll, nn*, og palataliseringen av velarene *g* og *k*. Materialet i denne granskningen viser at konsonantsambandene *bm, dl* og *dn* ser ut til å endre seg i tråd med Sandøy (2019) sine antakelser, altså i fase V. Det er fremdeles tilstede hos noen av de eldste informantene, men det er ikke rester av det hos de yngre. Det samme gjelder palatalisering av velarene *g* og *k*. Her skjer det en gradvis utvikling hvor det står relativt sterkt hos de eldste talerne, og er borte hos de yngste talerne. Dette plasseres også som antatt i fase V.

Et trekk skjedde også senere enn Sandøy (2019) antok. Nemlig bruken av skarre-*r*. Sandøy (2019) hevder at skarre-*r* kom inn for fullt i fase IV. Det at flere av de eldre informantene bruker rulle-*r* gjør at jeg heller vil stadfeste denne endringen til fase V.

Det er også noen nye tendenser som blir gransket i denne oppgaven. Det kan tyde på at e-målet i Bergen er på vei til å spre seg til Osterøy. Enkelte av de yngre talerne viser tendenser til at dette kan være tilfellet, men materialet er ikke tilstrekkelig nok til å kunne konkludere med en slik endringstendens. Et annet trekk som det ikke er en beskrivelse av i Sandøy (2019), er suffikset i bøyingsformene til hunkjønns substantiv. Rundhovde (1964) går derimot gjennom det store spekteret av suffikser som oppstår i de ulike bøyingsformene. Sammenlignet disse formene ser det ut til at strilemålet Villanger (2010) beskriver i Øygarden er forenklet til noen få suffikser. Det er i denne sammenheng ikke nok materiale fra de yngre informantene til å kunne konkludere med en endring i retning forenkling.

Dialektutviklingen viser tendenser til å nærme seg bymål, men noen dialektale særtrekk har holdt seg lenger enn antatt. Til tross for at det i dag finnes både aksept og stolthet for det å være stril, er det stadig færre gjenlevende dialektale særtrekk fra denne dialektformen. Begrepet stril har en rik historie både språklig og kulturelt, men slik samfunnet utvikler seg i dag ser det ut til at strilen er i ferd med å bli noe som tilhører historiebøkene. Spredningen av bymål har hatt en kraftig utvikling de siste tiårene, og det ser ut til at de siste restene av strilemålet er på vei ut.

7.2 Veien videre

Bymålet fra Bergen sprer seg, og hvordan det sprer seg kan ikke måles fra granskning av bare en plass, men ved å sammenligne flere undersøkelser fra andre strileområder (Sandøy, 2019, s. 292). Denne oppgaven vil fungere som et supplement til Sandøy (2019) ved en eventuell sammenligning i fremtiden. Funnene her gir et større innblikk i endringen som har skjedd med de siste generasjonene, og vil derfor være svært relevant ved en granskning av spredningen av bymålet.

Informant M57 dveler litt i intervjuet ved spørsmålet om å identifisere egen dialekt. Han vil på ett vis kalle det osterøydialekt, men mener samtidig det er større forskjeller innad på øyen enn det er ellers i store deler av det som tidligere var betegnet Nordhordland. Nå midtre Vestland. Han ender til slutt med å si at dialekten gjerne helst beskrives som stril, som er et en noe bredere definisjon av dialekten.

Denne oppgaven har fokusert på et avgrenset område av Osterøy, men det er også dialektforskjeller på de forskjellige områdene på øyen. Det hadde vært interessant å ta målprøver fra Bruvik, Lonevåg og Tyssebotn, og sammenligne disse for å se på variasjoner i dialekten forskjellige steder på øyen mens disse varietetene enda eksisterer. Osterøy er en øy som både har begrensede samlingsplasser og begrensede koblingspunkter til fastlandet, en bro og ferge til tross. Det ville ha vært svært interessant å ta målprøver fra en enkelt aldersgruppe forskjellige steder på øyen for å granske disse variasjonene mens de markante særtrekkene enda er tilstedeværende i språket.

Referanseliste

- Andersen, J. (1985). *Vitser for alle anledninger*. Tiden Norsk Forlag.
- Anderson, R. L. (2020). *Haldningar til strilemål i og rundt Bergen*.
- Berg, I., Bugge, E., Røneland, U., Sandøy, H. (2018). Kapittel 3: Geografisk og sosial variasjon. B. Mæhlum (Red.). *Norsk språkhistorie – praksis*. (s. 163-256)
- Bergen Byarkiv (2012). *Bergen 1972*.
<https://www.bergen.kommune.no/hvaskjer/tema/bergen-byarkiv-forteller/byhistorie/manedens-dokument/bergen-1972>
- Berstad, J. L. (1972). Informasjonsmagasin om nye bergen kommune. Hentet fra:
<https://www.bergen.kommune.no/hvaskjer/tema/bergen-byarkiv-forteller/byhistorie/manedens-dokument/bergen-1972>
- Bjorvand, H., Hovdhaugen, E., Simonsen, H. (1986). *Språkvitenskap – en elementær innføring* (2. Utgave). Universitetsforlaget
- De Fina, A., Perrino, s. (2011). Intervju vs. Natural contexts: A false dilemma. *Language in society*, 40 (1), s. 1-11. doi: 10.17/S0047404510000849
- Ertresvaag, E. (2001). *Strilesoga – Frå 1914 til i dag*. Eide Forlag
- Gatland, J. O. (2013). *Ivar Aasen og Bergen Ein utstillingskatalog til 200-årsjubilanten*. Universitetsbiblioteket i Bergen. Tilgjengelig fra: https://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2018070507130
- Hagland, J. R., Nesse, A., Otnes, H. (2018). Kapittel 1 skriftkunne og språkmedium. B. Mæhlum (Red.). *Norsk språkhistorie – praksis*. (s. 29-118)
- Johannesen, J.B. (2003). Innsamling av språklige data: informanter, introspeksjon og korpus, i Johannesen, J.B. (red.), *På Språkjakt* (s. 133-171).
- Kleiven, J. (1975). Stereotypiar omkring dialektbruk – nokre døme frå Bergen. Steinset, Å., Kleiven, J. (Red.), *Språk og identitet* (s. 120-127). Det Norske Samlaget.
- Kristoffersen, G. (2018). Tonelagsspredning på Strilelandet. *Maal Og Minne*, 110(2). Tilgjengelig fra: <http://ojs.novus.no/index.php/MOM/article/view/1575>

Lie, K., Thorstensen, A., Kallager, P. K. R., Groven, S. & Tenfjord, E. (2016). *Osterøy og kommunereforma*. <https://distriktssenteret.no/wp-content/uploads/2016/05/utredning-osteroy..pdf>

Mæhlum, B., Røynealand, U. (2018). *Det norske dialektlandskapet – Innføring i studiet av dialekter*. Utgave 1. Cappelen Damm AS

Målføresamlinga. *Arna*. Hentet fra: <http://dialekt.uib.no/kommuner/arna/dialekten.html>

Norsk senter for forskningsdata. *Personverntjenester*. Tilgjengelig fra: <https://www.nsd.no/personverntjenester> (Hentet: 19.12.2021)

Rapley, T. (2004). Interviews, i Seale, C., Gobo, G., Gubrium, J. F. og Silverman, D. (red.), *Qualitative Research Practice* (s. 16-34). London: Sage Publications Ltd

Revheim, I. J. (1993). Litt om Osterøymålet i dag. *Osterøy i søge og samtid – sogeskrift for Osterøy*. Osterøy Museum, Osterøy Sogelag, Hosanger Sogelag

Rundhovde, G. (1964). *Målet i Hamre*. Hamre folkeopplysningsråd

Rødland, K. (2002). *Det siste storverket – Osterøybrua frå tanke til røyndom*. Vigmostad & Bjørke

Røynealand, U. (2018). Utjamning og ny variasjon frå ca. 1945 til i dag. I B. K. Mæhlum (Red.), *Norsk språkhistorie II: Praksis*. (s. 163-256). Oslo: Novus Forlag.

Sandøy, H. (2019). Osterøymålet – som kom i den språklege skyggen frå Bergen. J. K. Hognestad, T. Kinn, T. Lohndal (Red.). *Fonologi, sosiolingvistikk og vitenskapsteori – festskrift til Gjert Kristoffersen*. (s. 273-294)

Skjekkeland, M. (1997). *Dei norske dialektene – Tradisjonelle særdrag i jamføring med skriftmåla*. Høyskoleforlaget AS

Skjekkeland, M. (2005). *Dialekter i Noreg – Tradisjon og fornying*. Høyskoleforlaget AS

Skram, A. (2001). *Hellemyrsfolket* (2.utg.). Gyldendal

Statistisk sentralbyrå (2023a). *Kommunefakta Osterøy*. Hentet fra: <https://www.ssb.no/kommunefakta/osteroy>

Statistisk sentralbyrå (2023b). *Kommunefakta Bergen*. Hentet fra: <https://www.ssb.no/kommunefakta/bergen>

Thorsnes, G. (2021). *Osterøy*. Tilgjengelig fra: <https://snl.no/Oster%C3%B8y> (Hentet 15.12.2023)

Vikør, L. s. (2023). *Nynorsk*. Tilgjengelig fra: <https://snl.no/nynorsk> (Hentet 25.04.2024)

Villanger, s. (2010). «*Da hadde vært litt kult visst vi hadde snakka strilsk om hondra år.*» *Ei sosiolingvistisk oppfølgingsgransking av talemålet i Øygarden* [Masteroppgave]. Universitetet i Bergen

Relevans for læreryrket

Som lærer i norskfaget har jeg et viktig ansvar når det kommer til elevenes språkutvikling og kommunikasjonsferdigheter. Det å ha fordypet meg i dialektutvikling har gitt meg en dyp forståelse for språket, og også hvordan det alltid er i bevegelse. Som lærer vil jeg oppleve et stort mangfold innen språkforståelse, og hvordan språkutviklingen skjer på individnivå. Det å ha fordypet seg i språklige variasjoner gjør at jeg lettere vil kunne kartlegge elevenes språk, og dermed kunne tilpasse undervisningen for å gi elevene best mulig utbytte av undervisningen.

Det er ikke bare masteroppgavens tema som er en styrke for det ansvaret man har som lærer. Det å ha en dyp tekstforståelse, ved å planlegge en lenger oppgave, samle data, og skrive en sammenhengende tekst, er en god erfaring å ha når jeg selv skal veilede elever. Også det å ha en forståelse for hvordan man jobber med en problemstilling og konkretiserer materialet. Elever skal både jobbe med å produsere tekst, tolke tekst og å kommunisere innholdet i noe de har lært. Det å ha en dypere forståelse for disse aspektene gjør at jeg kan yte bedre i yrket. Jeg vil kunne veilede elevene når de skal hente inn informasjon til oppgaver ved å vise de hvordan de utforsker relevante temaer, jobber med problemstillinger, og løser utfordringer når skriveprosessen er vanskelig. Jeg vil kunne veilede i skriveprosessen ved å ha en dyp forståelse for hvordan en tekst er satt sammen, og hvordan man formidler relevant innhold.

Det å kunne skrive om et tema jeg brenner for er også relevant for det å kunne være en engasjerende lærer som forhåpentligvis kan bidra til glede for elevene i norskfaget. Selv om det å skrive master til tider er hardt arbeid, så har jeg fått jobbe med noe jeg brenner for, og vil ha en glede av å formidle. Og formidlingsglede er noe jeg mener skaper engasjerende læringsmiljø.

Vedlegg

Vedlegg 1: Kart over Hamre

Vedlegg 2: Samtykkeskjema

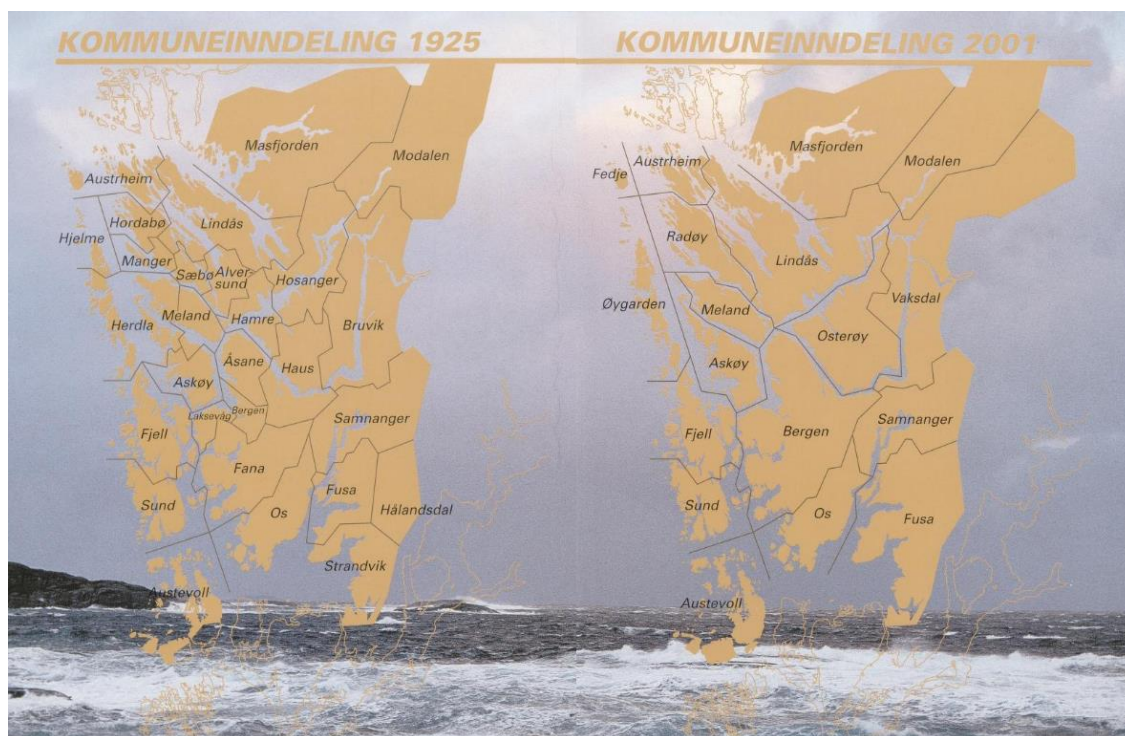
Vedlegg 3: Intervjuguide

Vedlegg 4: Avtale med talebanken

Vedlegg 5: Ordsamling Verb

Vedlegg 6: Ordsamling Substantiv

Kart over Hamre

Kart over kommuneinndelingen 1925 og 2001, hentet fra *Strilesoga*

Kartet viser de gjeldende kommunegrensene for Osterøy i 1925 og i 2001. Grensene fra 1925 viser hvilket område av Osterøy som var en del av Hamre, og dermed den geografiske avgrensningen for oppgaven.

Deltakelse i forskningsprosjektet

Osterøymålet under press? – En granskning på mikronivå av dialektendringer på Osterøy

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å se på om det er et skifte i dialektene på Osterøy. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

I dette prosjektet er fokuset å se på dialektale forskjeller blant den yngre og eldre befolkningen på Osterøy. Innsamling av materialet skjer gjennom intervju av deltagere som bor på Osterøy, og har vokst opp på Osterøy. Intervjuene skal brukes til å analysere om det har skjedd en endring i dialektene, og hvilken retning disse endringene eventuelt går.

Intervjuene vil kun bli brukt som dialektprøver. Det vil si at intervjuene i sin helhet ikke vil komme på trykk i avhandlingen. Kun enkeltord eller enkeltutdrag med fokus på uttale og dialekt vil bli brukt. Det vil ikke være mulig å identifisere deltakerne i oppgaven. Utdragene vil bli brukt til å sammenligne, og å se på om det er tydelige, gjenkjennbare forskjeller på dialekten til de yngre og de eldre deltagerne i prosjektet.

Prosjektet er en del av en masteroppgave, og det er kun til denne masteroppgaven opplysningene som kommer frem gjennom intervjuene skal brukes.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Institutt for språk og litteratur ved Norges tekniske- og naturvitenskapelige universitet (NTNU) er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Deltakere som blir spurt om å delta er personer som er vokst opp på Osterøy, og har Osterøy som bosted. Det vil også være en fordel for undersøkelsen om du har levd mesteparten av livet på

Osterøy. Det vil bli intervjuer et lite utvalg fra aldersgruppene 18-30 og 50+. Utvalget vil bestå av omtrent 10 personer.

For å finne et passende utvalg er det i hovedsak brukt nettverk til kjente på Osterøy.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du blir intervjuet. Det vil bli tatt lydopptak av intervjuet, som skal brukes til å sammenligne dialekttrekk. Du vil kunne bli stilt spørsmål om interesser, lokalmiljø, fritidsaktiviteter, og dialekt. Informasjon om hvordan du identifiserer egen dialekt vil bli skrevet ned, men vil ikke kunne kobles tilbake til deg som deltager.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det er kun jeg som vil ha tilgang til selve intervjuene
- Navn vil erstattes med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data
- Datamaterialet vil lagres på et sikkert nettverk som NTNU bruker for trygg lagring og behandling av data, kalt Nettskjema.
- Deltakere vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes når oppgaven leveres våren 2023. Etter prosjektslutt vil lydopptak slettes, og alt datamateriale som kan ha navn på deltakere slettes.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra NSD har Personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Institutt for språk og litteratur ved NTNU
- Lena Kragseth: lenakrag@ntnu.no
- Veileder Ivar Berg: ivar.berg@ntnu.no
- Vårt personvernombud: Thomas Helgesen: thomas.helgesen@ntnu.no

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Med vennlig hilsen

Lena Kragseth

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at datamateriale fra intervjuet brukes til å analysere dialekttrekk

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Intervjuguide

Intervjuet skal baseres på fri samtale. Dette er en generell guide til mulige spørsmål for å få i gang en samtale.

Spørsmål:

- Hvor på Osterøy er du fra?
- Har du bodd på Osterøy hele livet?
- Familie på Osterøy?
- Bor hele familien på Osterøy i dag?
 - o Flytter mange vekk?
 - o Flytter mange tilbake?
- Hvordan var det på Osterøy for 40 år siden?
- Hvilke arbeidsmuligheter var det før?
- Hvordan er mulighetene nå?
- Har du noen interesser?
 - o Hva gjør du på fritiden?
 - o Hvordan er fritidstilbudet?
- Fritidsaktiviteter
 - o Hvordan er fritidstilbudet (før vs. nå)?
 - o Idrettslag?
 - o Musikk?
 - o Dans?
- Hvordan var det å gå på skole på Osterøy?
- Lokalavisen (Bygdanytt)
 - o Noe interessant å snakke om derfra?
 - o Er det noe nytt som skjer på Osterøy fremover som du er kjent med?

Spørsmål om språk og dialekt:

- Hvilket forhold har du til egen dialekt?
- Hvordan synes du dialektene utfolder seg på Osterøy?
- Hvordan er språkmiljøet på Osterøy?
 - o Positiv eller negativ til endring?

Talebanken

v/Ragnhild Lie Anderson
Nordisk, LLE
Boks 7805
5020 Bergen

BRUK AV TALEMÅLSMATERIALE FRÅ TALEBANKEN VED UIB

Underskrivne godkjenner:

1) at materialet eg har tilgang til i *Talebanken* (lyd, transkripsjon og koding), skal brukast berre til forskingsformål, ikkje kommersielle formål. I mitt tilfelle er formålet å gjennomføre eit prosjekt som skal

presenterast i ei master-oppgåve/-avhandling med den foreløpige arbeidstittelen:

Østøyemålet under press - En gjennomgang på millionnivå av dialektendringene
med _____ ved NTNU (institusjon) som rettleiar, ^{p. 2} Østøyem

presenterast i ein artikkel,

2) at eg ikkje har løyve til å kopiere ut noko av materialet utan at det skal brukast i det nemnde arbeidet,

3) at eg i presentasjonen av granskinga mi er pliktig til å følgje etiske retningslinjer om å behandle materiale og personopplysningar med respekt, dvs. at alle personar skal vere anonymisert, og at dei heller ikkje skal kunne gjenkjennast indirekte. Lyddopptak skal ikkje brukast i f.eks. massemedium viss informantane lever enno, utan at ein har henta inn løyve frå informanten. Viss informantane ikkje lever, kan det vurderast annleis, men då må ein vise stor varsemnd og drøfte det med den ansvarlege for *Talebanken*. Det same gjeld ved større arrangement. I mindre avgrensa forsamlingar som seminar står ein friare til å bruke lyd,

4) at informasjon som gjeld politisk eller religiøs tilknytning, helse, legning eller liknande, er rekna som personsensitiv og skal ikkje formidlast vidare (jf. lov om behandling av personopplysningar §§ 2,8 og 11c).

5) at eg ikkje publiserer noko av resultatata frå arbeidet med talemålsmaterialet utan etter avtale med den ansvarlege for *Talebanken*, og at eg opplyser at arbeidet mitt byggjer på bruk av *Talebanken* og viser til orienteringa i <http://folk.uib.no/hnohs/Talebanken.html>.

6) at eg skal arbeide etter retningslinjene eg får frå *Talebanken*,

7) at eg ikkje må «låne bort» materiale eller det brukarnamnet og passordet eg får tildelt til *Talebanken*, til andre. Bruksløyvet gjeld berre fram til prosjektet mitt er ferdig, noko som er stipulert til 01.06.23, og

8) at eg sender (elektronisk) kopi av oppgåva/avhandlinga/artikkelen til *Talebanken* når prosjektet er ferdig.

Namn: Lena Kragseth

E-postadresse: lenakrag@ntnu.no

Godkjent

Froelheim 19.09.2022
(stad, dato)

Lena Kragseth
(underskrift)

M92

Verb	Kommentar	Bøying	Sterk/svak	bokmål	nynorsk
Bjynt		presens perfek	svak	Begynt	begynte
Bjynte		preteritum	svak	begynte	begynte
Brukte		preteritum/per	svak	brukte	bruka
Dreje	dreje i førbann	infinitiv	svak	dreie	dreie
Fadn		preteritum/per	sterk	fant	fann
Fata	plukket opp	preteritum	sterk	grep	fata
Fekk		preteritum/per	sterk	fikk	fekk
Fylte	fylte elleve år	preteritum	svak	fylte	fylte
Føtalte		preteritum	svak	fortalte	førtalde
Grein		preteritum	sterk	grein	grein
Hadde		preteritum	svak	hadde	hadde
Hadla		preteritum	svak	jeg holdt	holdt
Helt		preteritum	sterk	holdt	holda
Hång		preteritum	sterk	Den hang	hang
Jekk		preteritum	sterk	gikk	gjekk
Jera		infinitiv	sterk	gjøre	gjera
Jobba	måtte jobba	infinitiv	svak	jobbe	jobba
Jor		preteritum/per	sterk	gjorde	gjorde
Kjøpte		preteritum	svak	jeg kjøpte	kjøpte
Kleiste	slo	perfektum pari	svak	kleiste/klappet	kleiste
Kobma		infinitiv	sterk	komme	koma
Kom		preteritum	sterk	kom	kom
Kudne		infinitiv/prete	sterk	kunne	kunne
Lagde		perfektum pari	svak	lagde	laga
Lert	hadde lært	presens perfek	svak	lært	lært
Lesta	Da va litt ilt, men eg lesta no ikkje på			-	leista
Leverte		preteritum/per	svak	leverte	leverte
Læra		infinitiv	svak	lære	lære
Låg		preteritum	sterk	lå	låg
Låsa opp		preteritum	svak	låste	låste
Låse		presens perfek	svak	hadde lest	lese
Reve		presens perfek	sterk	revet	rive
Sat		preteritum	sterk	satt	sat
Seia		infinitiv	sterk	si	seia
Skudle		preteritum	svak	jeg skulle	skulle
Skulle		preteritum	svak	skulle	skulle
Slost		preteritum	sterk	sloss	slost
Slutta	va slutta i skuln	preteritum	svak	sluttet	slutta
Spela		infinitiv	svak	spille	spela
Ta		infinitiv	sterk	ta	ta
Tatt		presens perfek	svak	tatt	tatt
Tegna	me tegna, kuni	preteritum	svak	tegnet	teгна
Tenkja		infinitiv	svak	å tenke	tenkja
Tenkte		preteritum	svak	tenkte	tenkte
Tok		preteritum	sterk	tok	tok
Traff		preteritum/per	sterk	traff	traff

Trong		preteritum/per	sterk	trenge	trong
Va		preteritum	sterk	var	var
Vaks	Me vaks opp	preteritum	sterk	vokste	vaks
Vera		infinitiv	sterk	være	være
Verta		perfektum pari	sterk	vært	væra
Ville		preteritum	sterk	ville	ville
Visst		presens perfek	svak	visst	visst
Vært		presens perfek	sterk	vært	væra
Øvde		perfektum pari	svak	øvde	øvde

M75

Verb	kommentar	Bøying	Sterk/svak	bokmål	nynorsk
bjynte		preteritum	svak	så begynte	je begynte
bu		infinitiv	svak	å bo	bu
bygt		perfektum pari	svak	bygget	bygt
driv	som driv me or	presens	sterk	driver	driv
fadn	me fadn på	preteritum	sterk	fant	fann
fidna		infinitiv	sterk	å finne	å finna
gjekk		preteritum	sterk	gikk	gjekk
hadde		preteritum	svak	hadde	hadde
har		presens	svak	har	har
heite		presens	svak	det heter	heter
kjørde	kjørde traktorti	perfektum pari	svak	kjørte	kjørte
kobme	infinitiv	perfektum pari	sterk	kommet	komme
leia	å leia jentna	perfektum pari	svak	leie	leia
oppretta		perfektum pari	svak	oppretta	oppretta
resste		preteritum	svak	reiste	reiste
Seie		infinitiv	svak	vi sier	seie
sparka		perfektum pari	svak	sparka	sparka
va		preteritum	sterk	var	var
vaks		preteritum	sterk	vokste	vaks
vart		preteritum	sterk	ble	vart
vore		presens perfek	sterk	blitt	vorte

M65

Verb	komentar	bøying	Sterk/svak	bokmål	nynorsk
bada	skulle å bada	preteritum	svak	bade	bada
bante		preteritum	svak	bante	bante
beholla		infinitiv	svak	beholde	behalda
bitta	batt>bitta	preteritum	svak (a-verb)	bandt	batt
bjynde		preteritum	svak	begynte	begynte
budde		preteritum	svak	bodde	budde
eksistera		presens	svak	eksisterer	eksisterer
fekk		preteritum	sterk	fikk	fekk
førbant	har forbann meg	presens perf	svak	forbant	forbant
glømte		preteritum	svak	glemte	gløymde
hadde		preteritum	svak	hadde	hadde
helle	ka de helle på	presens	svak	holder	holdar
hengje		presens	sterk	henger	heng
huska		presens	svak	husker	husker
jekk		preteritum	sterk	gikk	gjekk
jobba		infinitiv	svak	jobbe	jobba

jort		presens perf	sterk	gjort	gjort
kalde	me kalde da f	preteritum	svak	kalte	kalla
kjem	kjem derfrå	presens	sterk	kommer	kjem
kjøpte		perfektum p	svak	kjøpte	kjøpte
minna	da minna meg	presens	svak	minner	minner
måtte		preteritum	svak	måtte	måtte
presentera		infinitiv	svak	presentere	presentera
savna		preteritum	svak	savnet	savna
sjønna		presens	svak	skjønner	skjønner
slepp		infinitiv	svak	slippe	sleppa
slitna	filmrullane slitn	perfektum p	svak	slitte	slitne
snakka		preteritum	svak	snakket	snakka
steikte		preteritum	svak	steiket	steika
stilla	stilla et ant sp	infinitiv	svak	stille	stilla
sykla		preteritum	svak	syklet	sykla
syklende		presens parti	svak	syklende	syklende
va		preteritum	sterk	var	var

K68

Verb	kommentar	type	Sterk/svak	bokmål	nynorsk
gå		infinitiv	sterk	gå	gå
ligga		infinitiv	sterk	ligge	ligga
sjå		infinitiv	sterk	se	sjå
skriva		infinitiv	sterk	skrive	skriva
fær	no fær eg	presens	sterk	drar	fer
huska		presens	svak	husker	husker
helle		presens	svak	holder	holdar
sei	eg sei	presens	sterk	sier	seier
budd	du har budd	presens perf	svak	bodd	budd
sydd		presens perf	svak	sydd	sydd
vore		presens perf	sterk	har vært	har vore
bjynte		preteritum	svak	begynte	begynte
budde	du budde	preteritum	svak	bodde	budde
døde		preteritum	svak	døde	døydde
fant		preteritum	sterk	fant	fann
fekk		preteritum	sterk	fikk	fekk
hadde		preteritum	svak	hadde	hadde
heitte	heitte ho	preteritum	svak	het	heta
jekk		preteritum	sterk	gikk	gjekk
kosta	den kostet så r	preteritum	svak	kostet	kosta
kriga		preteritum	svak	kriga	kriga
sat		preteritum	sterk	satt	sat
seilte		preteritum	svak	seilte	seila
snakte	han snakke sjuk	preteritum	svak	snakket	snakka
såg	den såg so sty	preteritum	sterk	så	såg
tegna		preteritum	svak	tegnet	teikna
va		preteritum	sterk	var	var
vart		preteritum	sterk	ble	vart
øvetok		preteritum	sterk	overtok	overtok
åpna		preteritum	svak	åpnet	åpna
spelt		preteritum/p	svak	spilte	spilt
spelte		preteritum/p	svak	spilte	spilte

M57

Verb	kommentar	bøying	Sterk/svak	bokmål	nynorsk
bruka		infinitiv	svak	å bruke	å bruka
høyra		infinitiv	svak	høre	høyra
konkurrera		infinitiv	svak	konkurrere	konkurrera
selja		infinitiv	svak	selge	selja
vera		infinitiv	sterk	være	være
verta	skulle verta kje	infinitiv	sterk	bli	verta
bygd		perfektum pæ	svak	bygd	bygd
heitte		perfektum pæ	svak	hett	heitte
instruert		perfektum pæ	svak	instruert	instruert
spelte		perfektum pæ	svak	spilte	spilte
huska		presens	svak	husker	husker
snakka		presens	svak	snakker	snakkar
trur		presens	svak	tror	trur
vore		presens perf	sterk	vært	vore
bjynte		preteritum	svak	begynte	begynte
fanst		preteritum	sterk	det fantes	fanst
fekk		preteritum	sterk	fikk	fekk
intervjua		preteritum	svak	intervjua	intervjua
jekk		preteritum	sterk	gikk	gjekk
kalla		preteritum	svak	kalte	kalla
opna		preteritum	svak	åpnet	åpna
rodde	dei rodde øve	preteritum	svak	rodde	rodde
vaks		preteritum	svak	vokste	vaks
vart	vart det bygd	preteritum	sterk	ble	vart

Siv

Verb	kommentar	bøying	Sterk/svak	bokmål	nynorsk
komme		infinitiv	sterk	komme	koma
spørre		infinitiv	svak	spørre	spørja
syns		infinitiv	svak	syns	syns
snakke		infinitiv/prese	svak	snakke/snak	snakkar
budd		presens perf	svak	bodd	budd
føle	eg føle	presens perf	svak	føler	følar
gått		presens perf	sterk	har gått	har gått
sett		presens perf	sterk	sett	sett
vore	har vore	presens perf	sterk	har vært	har vore
jekk		preteritum	sterk	gikk	gjekk

Magda

Verb	kommentar	bøying	Sterk/svak	bokmål	nynorsk
bu		infinitiv	svak	bo	bu
komma		infinitiv	sterk	komme	koma
kunna		infinitiv	sterk	kunne	kunna
sei		infinitiv	sterk	si	sei
sleppa		infinitiv	sterk	slippe	sleppe
stressa		infinitiv	svak	stresse	stressa
bruke	eg bruke	presens	svak	jeg bruker	eg brukar
bur		presens	svak	bor	bur
forklare		presens	svak	forklarer	forklarar
like		presens	svak	liker	liker
merke		presens	svak	merker	merkar

seie	eg seie	presens	sterk	sier	seier
tegne		presens	svak	tegner	teiknar
trengje		presens	svak	trenger	treng
vaske		presens	svak	vasker	vaskar
gått		presens perf	svak	gått	gått

Vemund

Verb	kommentar	bøying	Sterk/svak	bokmål	nynorsk
erstatta		infinitiv	svak	erstatte	erstatta
utdanna		infinitiv	svak	utdanne	utdanna
kjenne		presens	svak	kjenner	kjenner
likar		presens	svak	liker	likar
ska		presens	sterk	skal	skal
bøyd		presens perf	svak	har bøyd	bøyd
prøvd		presens perf	svak	har prøvd	prøvt
brukt		preteritum	svak	har brukt	har bruka

Erlend

Verb	kommentar	bøying	Sterk/svak	bokmål	nynorsk
bjynne		infinitiv	svak	begynne	begynna
erstatta		presens	svak	erstatter	erstattar
syns		presens	svak	syns	synast
tenke		presens	svak	tenker	tenker
trena		presens	svak	trener	trena

M92

Substantiv	Tall	Kjønn	Bestemthet	Kommentar	Bokmål	Nynorsk
arbei	entall	i	ubestemt		arbeid	arbeid
barn	flertall	i	ubestemt		barn	barn
bok	entall	f	ubestemt		bok	bok
bokje	entall	f	bestemt		boka/boken	boka
bror min	entall	m	bestemt	(bror min)	broren min	broren
bydn	entall	m	bestemt		byen	byen
bygde	entall	f	bestemt		bygda/bygden	bygda
bøkje	flertall	f	ubestemt		bøker	bøker
bøkjene	flertall	f	bestemt	omlyd	bøkene	bøkene
elevane	flertall	m	bestemt		elevene	elevane
famelje	entall	m	ubestemt		familie	familie
fantastykkje	entall	i	ubestemt		fantestykke	fantestykke
felabåjen	entall	m	bestemt		felebuen	felebogen
fiolin	entall	m	ubestemt		fiolin	fiolin
garane	flertall	m	bestemt		gårdene	gardane
garn	entall	m	bestemt		gården	garden
gut	entall	m	ubestemt		gutt	gut
guta	flertall	m	ubestemt		gutter	gutar
gutane	flertall	m	bestemt		guttene	gutane
håve	entall	i	bestemt		hodet	hovudet
jente	flertall	f	ubestemt		jenter	jenter
jentna	flertall	f	bestemt		jentene	jentene
klassa	flertall	m/f	ubestemt		klasser	klassar
klasse	entall	m/f	ubestemt		klasse	klasse
klassn	entall	m/f	bestemt		klassen	klassar
kongane	flertall	m	bestemt		kongene	kongane
lekså	entall	f	bestemt		leksen/leksa	leksa
lerar	entall	m	ubestemt		lærer	lærar
lerarinde	entall	f	ubestemt		lærerinne	lærarinne
lerarn	entall	m	bestemt		læreren	læraren
plata	entall	f	ubestemt		plate	plate
rikfolk	flertall	i	ubestemt		rikfolk	rikfolk
ryggjen	entall	m	bestemt		ryggen	ryggjen
saue	flertall	m	ubestemt		sauer	sauar
skape	entall	i	bestemt		skapet	skapet
skuln	entall	m	bestemt		skolen	skulen
sykopat	entall	m	ubestemt		psykopat	psykopat
sykopatn	entall	m	bestemt		psykopaten	psykopaten
tegninga	flertall	f	ubestemt		tegninger	teikningar
tie	entall	f	bestemt		tiden	tida
tigra	flertall	m	ubestemt		tigere	tigrar
ulva	flertall	m	ubestemt		ulver	ulvar

M75

Substantiv	tall	kjønn	bestemthet	kommentar	bokmål	nyorsk
bakkje	entall	m	ubestemt		bakke	bakke
biln	entall	m	bestemt		bilen	bilen
brodern	entall	m	bestemt		broren	broren

bussruta	flertall	f	ubestemt	bussruter	bussruyer
bydn	entall	m	bestemt	byen	byen
daga	flertall	m	ubestemt	dager	dagar
ettermiddajen	entall	m	bestemt	ettermiddagen	ettermiddagen
fantastykkje	entall	i	ubestemt	fantestykke	fantestykke
ferja	entall	f	ubestemt	ferge	ferje
ferjekai	entall	f/m	ubestemt	fergekai	ferjekai
fotball	entall	m	ubestemt	fotball	fotball
gymnaset	entall	i	bestemt	gymnaset	gymnaset
heimføring	entall	m	ubestemt	heimføring	heimføring
hybel	entall	m	ubestemt	hybel	hybel
krinsn	entall	m	bestemt	krinsen	krinsen
kulissa	flertall	m	ubestemt	kulisser	kulissar
lastebil	entall	m	ubestemt	lastebil	lastebil
leikaring	entall	m	ubestemt	leikarring	leikarring
loft	entall	i	ubestemt	loft	loft
musikk	entall	m	ubestemt	musikk	musikk
onga	flertall	m	ubestemt	unger	ungar
ongdomslaje	entall	i	bestemt	ungdomslaget	ungdomslaget
ongdomsskuln	entall	m	bestemt	ungdomsskolen	ungdomsskolen
Osterøyne	entall	f	bestemt	Osterøya	Osterøya
plassen	entall	m	bestemt	plassen	plassen
rubm	entall	m	ubestemt	rom	rom
saker	flertall	f	ubestemt	saker	saker
skule	entall	m	ubestemt	skole	skule
skuln	entall	m	bestemt	skolen	skulen
skykkjebakkjen	entall	m	bestemt (tilbygg)	skytjebakken	skytjebakken
stemna	flertall	i	ubestemt	stemner	stemne
teaterarbeie	entall	i	bestemt	teaterarbeidet	teaterarbeidet
teaterstykkje	entall	i	ubestemt	teaterstykke	teaterstykke
traktortilhengar	entall	m	ubestemt	traktortilhenger	traktortilhengar
utmark	entall	f	ubestemt	utmark	utmark
vintern	entall	m	bestemt	vinteren	vinteren

K68

Substantiv	tall	kjønn	bestemthet	kommentar	bokmål	nynorsk
armane	flertall	m	bestemt		armene	armane
bakkjen	entall	m	bestemt		bakken	bakken
bedehuse	entall	i	bestemt		bedehuset	bedehuset
bestefarn	entall	m	bestemt		bestefaren	bestefaren
bjølna	flertall	f	bestemt		bjellene	bjøllene
blekkhus	entall	i	ubestemt		blekkhus	blekkhus
blekkhuse	entall	i	bestemt		blekkhuset	blekkhuset
bruena	flertall	f	bestemt		broene	bruene

femåringa	flertall	m	ubestemt		femøringer	femøringar
fot	entall	m	ubestemt		fot	fot
gran	entall	f	ubestemt		gran	gran
hedla	entall	f	ubestemt	(steinhelle)	helle	helle
kjellarn	entall	m	bestemt		kjelleren	kjellaren
klasse	entall	m/f	ubestemt		klasse	klassen
klassn	entall	m/f	bestemt		klassen	klassa
krig	entall	m	ubestemt		krig	krig
kulle	entall	i	bestemt		kullet	kullet
lann	entall/flert	i	ubestemt		land	land
lutafisk	entall	m	ubestemt		lutefisk	lutefisk
lyd	entall	m	ubestemt		lyd	lyd
orena	flertall	i	bestemt		ordene	orda
penga	flertall	m	ubestemt		penger	pengar
penn	entall	m	ubestemt		penn	penn
pidn	entall	m	ubestemt	bortfall vokal	pinne	pinne
pulta	flertall	m	ubestemt	-a ending	pulter	pulter
pultn	entall	m	bestemt		pulten	pulten
pultna	flertall	m	bestemt		pultene	pultane
ronngang	entall	m	ubestemt		rundgang	rundgang
ronning	entall	m	ubestemt		running	runding
skojen	entall	m	bestemt		skogen	skogen
skrivesaker	flertall	f	ubestemt		skrivesaker	skrivesakeg
skuln	entall	m	bestemt		skolen	skulen
somrane	flertall	m	bestemt		sommrene	somrane
spetakkel	entall	i	ubestemt		spetakkel	spetakkel
strekkboksa	entall	f	ubestemt		strekkbukse	strekkbukse
strekkbokså	entall	f	bestemt		strekkbuksen	strekkbuksa
svenskane	flertall	m	bestemt		svenskene	svenskane
sykkel	entall	m	ubestemt		sykkel	sykkel
sykkeln	entall	m	bestemt		sykkelen	sykkelen
telefon	entall	m	ubestemt		telefon	telefon
transformatorn	entall	m	bestemt		transformatoren	transformatoren
trekkpapir	entall	i	ubestemt		trekkpapir	trekkpapir
veien	entall	m	bestemt		veien	vegen
vink	entall	i	ubestemt		vink	vink

M65

Substantiv	tall	kjønn	bestemthet	kommentar	bokmål	nynorsk
avisna	flertall	f	bestemt		avisene	avisene
baksthedle	entall	f	ubestemt		bakstehelle	bakstehelle
brødre	flertall	m	ubestemt		brødre	brør
daga	flertall	m	ubestemt		dager	dagar
dreng	entall	m	ubestemt		dreng	dreng
femøringa	flertall	m	ubestemt		femøringer	femøringar
filmasjinå	entall	m	bestemt		filmmaskinen	filmmaskinen
fotballbana	flertall	m	ubestemt		fotballbaner	fotballbanar
gar'n	entall	m	bestemt	trykk på n	gården	garden
grusveia	flertall	m	ubestemt		grusveier	grusvegar
jellna	flertall	m	bestemt		hjellene	hjellene
jengen	entall	m	bestemt		gjengen	gjengen
jenta	entall	f	ubestemt		jente	jente

jentå	entall	f	bestemt		jenta	jenta
kveln	entall	m	bestemt		kvelden	kvelden
lutafisk	entall	m	ubestemt		lutefisk	lutefisk
morningane	flertall	m	bestemt		morgenene	morgonane
musikklafe	entall	i	bestemt		musikklaget	musikklaget
måsabrettn	entall	m	bestemt	kallenavn?	?	?
måsn	flertall	m	bestemt		måsene	måsane
oldefarn	entall	m	bestemt		oldefaren	oldefaren
oldemor	entall	f	bestemt		oldemoren	oldemoren
ongdommen	flertall	m	bestemt		ungdommen	ungdomane
rudla	flertall	m	ubestemt		ruller	rullar
sjellsord	entall	i	ubestemt		skjeldsord	skjeldsord
skule	entall	m	ubestemt		skole	skule
skuln	entall	m	bestemt		skolen	skulen
stonn	entall	f	ubestemt		stund	stund
submarn	entall	m	bestemt		sommeren	somaren
sykkel	entall	m	ubestemt		sykkel	sykkel
sykling	verbalsub:	m	ubestemt		sykling	sykling
søsken	flertall	i	ubestemt		søsken	søsken
såpa	entall	f	ubestemt		såpe	såpe
telefon	entall	m	ubestemt		telefon	telefon
tidn	entall	f	bestemt		tiden	tida

M57

Substantiv	tall	kjønn	bestemthet	kommentar	bokmål	nynorsk
arbeiare	flertall	m	ubestemt		arbeidere	arbeidarar
bergensarane	flertall	m	bestemt		bergenserene	bergensarane
besteforeldre	flertall	m	ubestemt		besteforeldre	besteforeldre
foreldre	flertall	m	bestemt		foreldrene	forldra
fotball	entall	m	ubestemt		fotball	forball
fotballbana	entall	m	ubestemt		fotballbane	fotballbane
fotballn	entall	m	bestemt		fotballen	fotballen
gong	entall	m	ubestemt		gang	gong
gymsal	entall	m	ubestemt		gymsal	gymsal
idrettn	entall	m	bestemt		idretten	idretten
ingjenting	entall	i	ubestemt		ingenting	ingenting
klassn	entall	m/f	bestemt		klassen	klassa
luftlinja	entall	f	ubestemt		luftlinje	luftline
løpebana	entall	m	ubestemt		løpebane	løpebane
mulighet	entall	i/m	ubestemt		mulighet	høve
musikkjen	entall	m	bestemt		musikken	musikken
musikklafe	entall	i	bestemt		musikklaget	musikklaget
ongdomsskuln	entall	m	bestemt		ungdomsskolen	ungdomsskulen

osterøyne	entall	f	bestemt		Osterøya	Osterøya
siå	entall	f	bestemt	(hi siå)	siden	sida
skule	entall	m	ubestemt		skole	skule
skuln	entall	m	bestemt		skolen	skulen
språkje	entall	i	bestemt		språket	språket
sångkor	entall	i	ubestemt		sangkor	songkor
årna	flertall	i	bestemt	(år)	årene	åra

Siv

Substantiv	tall	kjønn	bestemthet	kommentar	bokmål	nynorsk
barnehagen	entall	m	bestemt		barnehagen	barnehagen
bussar	flertall	m	ubestemt		busser	bussar
drøm	entall	m	ubestemt		drøm	draum
drømmen	entall	m	bestemt		drømmen	draumen
fotball	entall	m	ubestemt		fotball	fotball
fotballtura	flertall	m	ubestemt		fotballturer	fotballturar
fotbaln	entall	m	bestemt		fotballen	fotballen
frisørsalong	entall	m	ubestemt		frisørsalong	frisørsalong
håve	entall	i	ubestemt		hode	hovud
kriteriene	flertall	i	bestemt		kriteriene	kriteria
onga	flertall	m	ubestemt		unger	ungar
skuln	entall	m	bestemt		skolen	skulen
ungdomsskuln	entall	m	bestemt		ungdomsskolen	ungdomsskulen
unge	entall	m	ubestemt		unge	unge
veko	entall	f	bestemt		uka	veka
veska	entall	f	ubestemt		veske	veske
vetrinær	entall	m	ubestemt		veterinær	veterinær

Magda

Substantiv	tall	kjønn	bestemthet	kommentar	bokmål	nynorsk
arkitekter	flertall	m	ubestemt		arkitekter	arkitektar
banken	entall	m	bestemt		banken	banken
bussrutna	flertall	f	bestemt		bussrutene	bussrutene
bygdna	flertall	f	bestemt		bygdene	bygdene
byn	entall	m	bestemt		byen	byen
dialektar	flertall	m	ubestemt		dialekter	dialektar
drøm	entall	m	ubestemt		drøm	draum
framtid	entall	f	ubestemt		fremtid	framtid
gato	entall	f	bestemt		gata	gata
hus	flertall	i	ubestemt		hus	hus
meglar	entall	m	ubestemt		megler	meklar
militæret	entall	i	bestemt		militæret	militæret
ongane	flertall	m	bestemt		ungene	ungane
poleti	entall	m	ubestemt		politi	politi
storby	entall	m	ubestemt		storby	storby
stiril	entall	m	ubestemt		stiril	stiril
ungdomsskuln	entall	m	bestemt		ungdomsskolen	ungdomsskulen
utstyr	/	i	ubestemt		utstyr	utstyr
vaskehjelp	entall	f	ubestemt		vaskehjelp	vaskehjelp
yrke	flertall	f	ubestemt		yrker	yrker

Vemund

Substantiv	tall	kjønn	bestemthet	kommentar	bokmål	nynorsk
------------	------	-------	------------	-----------	--------	---------

bakken	entall	m	bestemt	bakken	bakken
breddeidrett	entall	m	ubestemt	breddeidrett	breiddeidrett
fritidn	entall	f	bestemt	fritiden	fritida
melk	entall	f	ubestemt	melk	mjølk
militære	entall	i	bestemt	militæret	militæret
naboene	flertall	m	bestemt	naboene	naboane
skoln	entall	m	bestemt	skolen	skulen
søstrene	flertall	f	bestemt	søstrene	søstrene
treieklasse	entall	m/f	ubestemt	tredjeklasse	tredjeklasse

Erlend

Substantiv	tall	kjønn	bestemthet	kommentar	bokmål	nynorsk
byen	entall	m	bestemt		byen	byen
idretta	flertall	m	ubestemt		idretter	idrettar
miljø	entall	i	ubestemt		miljø	miljø
næring	entall	f	ubestemt		næring	næring
ungdomsskuln	entall	m	bestemt		ungdomsskolen	ungdomsskulen
treningssenter	entall	i	ubestemt		treningssenter	treningssenter

